

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA CÍRKEVNÍCH DĚJIN A DĚJIN KŘESŤANSKÉHO UMĚNÍ

Petr Káňa

Události 50. let ve farnosti Nedašov,
případ „Půček a spol.“

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:
PhDr. Jitka Jonová, Th.D.

OLOMOUC 2011

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a použil jsem
přitom jen uvedené prameny a literaturu.

V Olomouci dne 10. dubna 2011

Káňa Petr

Zde bych chtěl vyjádřit velké poděkování PhDr. Jitce Jonové, Th.D. za odborné vedení práce a poskytnutí mnoha rad při jejím psaní.

Děkuji také paní Mgr. Evě Antouškové Trefné a Petře Kostkové za provedení korektur, duchovnímu správci nedašovské farnosti P. Jerzemu Czymanowskému za ochotné poskytnutí farních materiálů a v neposlední řadě patří zvláštní poděkování mému otci za jeho podporu a cenné připomínky. Děkuji také všem ostatním, kdo mi jakkoliv pomohli, ať už při shromažďování materiálů, nebo jakýmkoliv jiným způsobem a přispěli tak k tomu, že tato práce mohla vzniknout.

Diplomová práce vznikla i díky projektu CMTF_2010_010 „Olomoucká arcidiecéze v dějinném vývoji“, uděleném v rámci studentské grantové soutěže Grantovou radou UP v Olomouci, které tímto autor děkuje za podporu.

Obsah

Obsah	1
Úvod.....	6
1. Situace po roce 1945.....	8
1.1 Postavení katolické církve v Československu po roce 1945	8
1.2 Situace a vývoj na Závřší.....	13
2. Farnost Nedašov	16
2.1 Vznik farnosti a její dějiny do roku 1945	16
2.2 Situace ve farnosti po roce 1945	19
3. Případ „Půček a spol.“	21
3.1 Osobnost P. Františka Půčka	21
3.2 Událost z roku 1949	24
3.2.1 Lednová kázání	25
3.2.2 Přerušovaný výslech	31
3.2.3 Reakce bezpečnostních složek.....	37
3.3 Průběh výslechů	39
3.3.1 Škola v Nedašově.....	40
3.3.2 Vyšetřovací vazba ve Valašských Kloboukách	47
3.3.3 Vězení Krajského soudu v Uherském Hradišti.....	50
3.4 Soudní řízení	52
3.4.1 Obžaloba	52
3.4.2 Hlavní přelíčení.....	55
3.4.3 Rozsudek.....	56
3.4.4 Výše konečného trestu	59
4. Důsledky případu „Půček a spol.“	62
4.1 Zatčení účastníci a jejich rodiny	62
4.2 Následná reflexe případu	64
Závěr	67
Anotace	69
Annotation	70
Seznam zkratk	71
Seznam pramenů a literatury	72
Seznam pramenů.....	72
Seznam literatury	73
Seznam příloh	76

Úvod

Když v září roku 2009 navštívil naši zemi papež Benedikt XVI., hned ve svém úvodním pozdravu mimo jiné řekl: „*Dnes, kdy byla obnovena náboženská svoboda, vyzývám všechny obyvatele této republiky, aby znovu objevili křesťanské tradice, které formovaly jejich kulturu. Povzbuzuji též křesťanské společenství, aby bylo jeho hlas slyšet, když celá země musí čelit výzvám nového tisíciletí. ,Bez Boha člověk neví, kam má jít, ani není schopen pochopit, kdo je¹. Pravda evangelia je pro zdravou společnost nepostradatelná, protože otevírá naše srdce naději a umožňuje nám objevit naši nezcizitelnou důstojnost Božích dětí. (...) Prezidentská zástava vlající nad Pražským hradem hlásá heslo ,Pravda vítězí‘: je mým upřímným přáním, aby světlo pravdy dále vedlo tento národ, který byl ve svých dějinách tolik požehnaný svědectvím velkých světců a mučedníků.*“²

Touto pasáží bych rád uvedl svoji práci, ve které chci zdokumentovat a popsat události z 50. let ve farnosti Nedašov, kde se místní obyvatelé a farníci dokázali postavit za svého kněze, protože si mysleli, že je na něm páchaná nespravedlnost ze strany státu, který se v té době snažil mnohdy popřít hodnoty na kterých náš stát vyrostl.

Cílem této práce je představení událostí v Nedašově v roce 1949. A to jak představení průběhu událostí na základě pramenů a výpovědí pamětníků, tak také jejich následnou reflexi.

Práce je rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola se zabývá historickým vývojem vztahu církve a státu v Československu po roce 1945 a situací v dané oblasti.

Druhá kapitola představuje dějiny farnosti Nedašov od jejího vzniku až do doby, kdy došlo k případu „Půček a spol.“

Třetí kapitola pojednává o vlastním průběhu případu. Představuje jak osobnost P. Františka Půčka, tak hlavně samotné události, včetně následného soudního řízení.

Závěrečná čtvrtá kapitola se věnuje důsledkům tohoto případu pro samotné účastníky, ale i pro jejich rodiny. Zmíněna je také nejen jeho reflexe v tisku, ale i další připomenutí.

Při psaní práce jsem čerpal z archivních materiálů uložených v Archivu bezpečnostních složek v Praze,³ Moravském zemském archivu v Brně⁴ a Státním

¹ BENEDIKT XVI., *Caritas in veritate*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2009, s. 97.

² *Papež Benedikt XVI. v České republice*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2009, s. 10.

³ Zprávy o zatčení, protokoly.

okresním archivu ve Zlíně-Klečůvce.⁵ Dále z kronik farnosti Nedašov a obecních kronik Nedašova, Nedašovy Lhoty a Návojně, novinových článků, příslušné literatury a zaznamenaných osobních svědectví přímých účastníků a svědků konkrétních událostí. Tato ústní svědectví byla zaznamenána především ve valašském nářečí, a proto jsem je v textu, z důvodu lepší srozumitelnosti, uvedl, ve spisovném jazyce. V plném a originálním znění jsou tyto výpovědi v příloze na CD.

Také bych rád uvedl, že budu v textu používat pojem „Závří“, což je společné pojmenování pro území, na kterém leží obce Návojná, Nedašov a Nedašova Lhota, tvořící farnost Nedašov, a které je takto označováno pro svoji polohu v údolí za kopci (vrchy).

⁴ Soudní spisy.

⁵ Fondy a inventáře obcí Návojná, Nedašov, Nedašova Lhota a Farního úřadu Nedašov.

1. Situace po roce 1945

Na události, k nimž došlo v souvislosti s případem „Půček a spol.“, mělo vliv více faktorů. Kromě poválečného vývoje v obcích na Závřší a vzájemného vztahu mezi místními lidmi a jejich knězem P. Františkem Půčkem, to bylo především utváření vztahu mezi státem a katolickou církví.

1.1 Postavení katolické církve v Československu po roce 1945

Katolická církev po 2. světové válce měla mezi československým obyvatelstvem významné postavení a vliv především ze dvou důvodů. Prvním byla její „většina“. V roce 1921 se k ní hlásilo 80 % (téměř 11. milionu) obyvatel. V roce 1950, po odsunu německého obyvatelstva a násilné likvidaci řeckokatolické církve, se k ní hlásilo 76,42 % (8,94 milionu) obyvatel.⁶ Druhým důvodem pak bylo svědectví, které vydala za války. Mnoho kněží i laiků nejen že nepatřilo mezi kolaboranty s nacistickým režimem, ale také si prošlo jejich vězeními, koncentračními tábory a angažovali se v odboji, za což mnozí zaplatili dokonce vlastním životem.⁷

Také někteří biskupové, jmenovaní po válce, byli aktivní v odboji, např. brněnský biskup Karel Skoupý, českobudějovický biskup Josef Hlouch nebo byli z řad vězňů koncentračních táborů, např. pražský arcibiskup a pozdější kardinál Josef Beran či litoměřický biskup a rovněž pozdější kardinál Štěpán Trochta.⁸ Biskupové si svoji zkušenost z doby nacismu mohli bohužel „osvěžit“ i v době komunistické perzekuce. Kardinál Trochta se například vyjádřil: „*Ta doba patří k nejhorší době mého života. Ani v Mauthausenu to nebylo tak zlé. Ty německé koncentráky se nedají srovnat s tím, co jsem vytrpěl od komunistů... K tomu se ani Němci nesnížili.*“⁹ A kardinál Beran v reakci

⁶ Srov. KAPLAN, K., *Stát a církev v Československu v letech 1948 – 1953*, Doplněk, Brno 1993, s. 5.

⁷ „Duchovenstvo se tak stalo silou, která se výrazně zasloužila o zachování českého národa a podílela se na boji za obnovu jeho svobody. Dne 3. srpna 1947 byli slavnostně dekorováni moravští a slezští kněží československými řády při příležitosti svěcení opraveného kostela na Horní Bečvě.“ VAŠEK, F. – ŠTĚPÁNEK, Z., *Trnitá cesta moravského duchovenstva (1939-1945)*, Šimon Ryšavý, Brno 2003, s. 128. Zde také více o protiválečné činnosti moravských duchovních.

⁸ Srov. VAŠKO, V., *Dům na skále I.*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2004, s. 17.

⁹ KUČERA, J., *Vyznavač a mučedník Štěpán Trochta*, Portál, Praha 2006, s. 29.

na pozdější komunistické praktiky: „...*podobné metody známe z doby nacistické okupace a s nimi též počítáme.*“¹⁰

Církev v českých zemích tak vstupovala do obnovené republiky s velkým morálním kapitálem. Byly obnoveny církevní školy, katolické spolky a tiskoviny. Znovu také začala působit nejrůznější akademická sdružení, svoji činnost obnovily třetí řády, mariánské družiny, tělovýchovná organizace Orel, katolické skautské oddíly, apod.¹¹

Složitější postavení měla církev na Slovensku. Komunisty postupně ovládaná státní moc využívala k očernění církve válečné období tzv. Slovenského štátu, který kvůli významné roli některých katolických kněží v jeho vedení, zvláště prezidenta Jozefa Tisa, byl také nazýván „Farská republika“. Poválečná aktivita katolické církve zde proto byla často komunisty označována za pokus o převrat či spiknutí. Komunisté, kteří neměli na Slovensku tak silné postavení jako v českých zemích, se je snažili vybudovat mimo jiné diskreditací svých protivníků. Tak bylo např. v roce 1945 odhaleno domnělé protistátní spiknutí za nímž měl stát chorvatský jezuita Tomislav Kolakovič.¹²

Roky 1945 – 1948 se dají charakterizovat jako období postupné socializace společnosti. Vztah mezi církví a státem byl ovlivněn a začal se zhoršovat především kvůli zásahům v oblasti školství, procesu s Jozefem Tisem a agrární (zemědělské) politice nové vlády.

Ve školské oblasti byl připraven zákon o jednotné škole, který předpokládal její zestátnění, což by znamenalo zrušení také církevních škol. Církev se postavila proti. Na celostátní manifestaci 13. května 1947 v pražské Lucerně, která byla vyvrcholením boje za svobodnou školu, arcibiskup Beran mimo jiné řekl, „*že v osnově zákona jde o dvě věci: o jednotnou školu a o zestátnění veškerého školství. V prvním případě je třeba diferencovat. Pokud by šlo o ideologické zglajchšaltování školství, bylo by to jako za nacistů a fašistů a s tím nelze souhlasit. Pokud by ale smyslem jednotné školy byly důvody sociální, to jest, aby bez rozdílu každému, kdo má potřebné nadání, bylo*

¹⁰ VODIČKOVÁ, S., *Uzavírám vás do svého srdce, životopis kardinála Josefa Berana*, Centrum pro studium demokracie a kultury a Ústav pro studium totalitních režimů, Brno-Praha 2009, s. 193.

¹¹ Srov. BALÍK, S. – HANUŠ, J., *Katolická církev v Československu 1945 – 1989*, Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno 2007, s. 14-15.

¹² Kněz Tomislav Kolakovič působil na Slovensku již od roku 1943 a formoval zde kroužky Katolické akce (věrné Římu) s názvem Rodina. Šlo o laické hnutí, které způsobem své činnosti už předjímalo změny, které v pohledu na laiky a jejich místo ve světě přinesl 2. vatikánský koncil. Srov. *Ibid.*, s. 15-16.

umožněno jakékoli studium, pak takovou snahu je třeba jen uvítat. Rozhodně se však stavíme proti zestátnění všeho školství.“¹³

Proces s bývalým prezidentem Slovenské republiky Jozefem Tisem, představoval další z problematických momentů tohoto období. Slovenští katoličtí biskupové před vynesením rozsudku žádali prezidenta Beneše o udělení milosti, bude-li Tisovi vyměřen trest smrti.¹⁴ Komunisté ale v tomto počínání biskupů viděli snahu o záchranu symbolu někdejší proněmecké Slovenské republiky a považovali to tedy za nepřátelský čin proti státu.¹⁵

Poslední oblast, která se významným způsobem podílela na vzájemném vztahu mezi církví a státem, byla zemědělská politika. Vláda svou pozemkovou reformou připravila církve z velké části o její samostatnost v oblasti hospodářského zabezpečení a učinila ji tak závislou na státě.¹⁶

Na začátku roku 1948 vypadalo Československo sice ještě jako demokratický stát, ale tato situace brzy změnila. V únoru 1948 došlo k vládní krizi, když ministři demokratických stran podali demisi, a této situace využila ke svému nástupu a k získání monopolu moci komunistická strana.¹⁷ Situaci po únoru 1948 tak můžeme charakterizovat jako období vzájemného „vyjasňování pozic“ mezi komunistickou mocí a církví. Tento vztah však byl již od počátku zatížen základními rozpory. Katolická církev totiž jednoznačně odmítala komunistickou doktrínu jako ateistickou a protináboženskou, „s programovým cílem zničit církve a náboženství jako ‚opium lidstva‘“¹⁸, a proto také odmítla prohlásit loajalitu k novému režimu. Komunistická strana naopak považovala katolickou církev a Vatikán za nepřítel, „za možnou základnu reakce pod rouškou nábožensky maskované protistátní činnosti, řízené a podněcované Vatikánem.“¹⁹ Z tohoto pohledu nezbývalo nic jiného než „otevřený boj“. V praxi však bylo nutné hledat způsob koexistence, která se projevovala jak postoji vnější vstřícnosti, až po jednoznačná ultimáta, ba i vyhrožování.²⁰ Režim si nejprve vytknul za cíl zdiskreditovat biskupy a další církevní hodnostáře, izolovat je a na jejich místo dosadit prorežimní, vlastenecké kněze. Když proti omezování práv církve začal

¹³ VAŠKO, V., *Dům na skále 1.*, s. 54.

¹⁴ Srov. *Ibid.*, s. 47.

¹⁵ Srov. KAPLAN, K., *Stát a církve v Československu v letech 1948 – 1953*, s. 20.

¹⁶ Srov. *Ibid.*, s. 16-19.

¹⁷ Srov. VAŠKO, V., *Dům na skále 1.*, s. 65-68.

¹⁸ Srov. KAPLAN, K., *Stát a církve v Československu v letech 1948 – 1953*, s. 23.

¹⁹ Srov. *Ibid.*

²⁰ Srov. *Ibid.*, s. 24-42.

protestovat Vatikán, československá vláda odmítala jednat a následně byly diplomatické styky mezi Vatikánem a Československem úplně přerušeny.²¹

Od druhé poloviny roku 1948 se už tak dost vyhrocený vztah začal ještě zostřovat. Stát totiž ve své církevní politice sledoval jediný cíl – zcela si podřídit církev. To se týkalo především katolické církve, která byla komunisty považována „*především za politickou sílu či organizaci, schopnou soustředit odpůrce režimu, a svůj hlavní úkol viděli v tom, aby se nestala druhou mocí ve státě. O to podle komunistů usiloval Vatikán jako spojenec imperialismu v tažení proti komunismu a zemím sovětského bloku, pod jehož tlakem církev působila a řídila se jeho příkazy.*“²² Proto tedy šlo o ustavení národní církve jejím odtržením od Vatikánu a také veškerá její činnost začala být častěji posuzována jako nepřátelská a protistátní.²³ Kromě toho chtěli komunisté svojí církevní politikou docílit celkového oslabování vlivu náboženství ve společnosti omezením činností církví a zavedením jejich státní kontroly.²⁴

Tuto linii své církevní politiky sledovala státní moc i v roce 1949 a od poloviny tohoto roku pak nabral vztah státu vůči církvi téměř likvidační ráz. Pomocí administrativních opatření byli státem ustavení tzv. „církevní tajemníci“ a na biskupské konzistoře státní zmocněnci, kteří měli dohlížet, „*aby odtud nemohly vycházet příkazy závadného rázu*“ a později fakticky dohlíželi jak na chod celé konzistoře, tak na samotné biskupy.²⁵ Byly rušeny církevní školy a náboženský tisk,²⁶ teologické fakulty byly vyňaty ze svazků univerzit a byly zrušeny diecézní kněžské semináře, místo nichž byl zaveden státní kněžský seminář²⁷ pro Čechy v Litoměřicích a pro Slovensko v Bratislavě. Státem a tzv. „vlasteneckými kněžími“ byla zorganizovaná tzv. „Katolická akce“, která byla schizmatická, zaměřená proti biskupům, a proto nakonec skončila neúspěchem.²⁸ Biskupové na tuto situaci reagovali pastýřským listem známým jako

²¹ Srov. BALÍK, S. – HANUŠ, J., *Katolická církev v Československu 1945 – 1989*, s. 16-20.

²² KAPLAN, K., *Stát a církev v Československu v letech 1948 – 1953*, s. 41.

²³ Srov. *Ibid.*, s. 49.

²⁴ Srov. KAPLAN, K. – PALEČEK, P., *Komunistický režim a politické procesy v Československu*, Barrister a Principal, Brno 2008, s. 73.

²⁵ Srov. KAPLAN, K., *Stát a církev v Československu v letech 1948 – 1953*, s. 73.

²⁶ Srov. BALÍK, S. – HANUŠ, J., *Katolická církev v Československu 1945 – 1989*, s. 22-23.

²⁷ Srov. CHAROUZ, J., Z., *Katolická církev a stát po únoru 1948, příspěvek v: Věřím, že můj krátký život nebyl nadarmo*, Biskupství brněnské, Brno 2010, s. 19.

²⁸ Šlo o „hnutí pokrokových katolíků“, v němž měli mít klíčovou roli „pokrokoví kněží“ a známí umělci a mělo být hlavním mluvčím církve při vyjednávání se státem. Tímto způsobem chtěl stát vyřadit z jednání biskupy a tedy i Vatikán a tato tzv. „Katolická akce“ se tak měla stát základem pro budoucí národní církev odtrženou od Vatikánu. Nakonec však do ní byli jmenováni pouze laici a protože pro svoji nevěrohodnost nebyla schopna splnit svůj úkol tak už v roce 1951 zanikla. Tato tzv. „Katolická akce“ svým názvem také „*zneužila dlouholetého církevního hnutí, jehož prostřednictvím se do církevní činnosti pod vedením kněží a řeholníků zapojovali i laici za účelem prosazování katolických stanovisek ve*

„Hlas biskupů a ordinářů v hodině velké zkoušky“. Stát se přečtení tohoto listu snažil bránit a začal dokonce se zatýkáním kněží za čtení tohoto listu!²⁹ Postupně také začala internace biskupů, např. kardinála Berana³⁰ nebo spišského biskupa Jána Vojtaššáka.³¹ Reakcí Vatikánu na „Katolickou akci“ a na celkovou kritickou situaci československé katolické církve byly exkomunikační dekry, které postihovaly členy této schizmatické „Katolické akce“ a věřící, kteří hájili nebo propagovali materialistické a protikřesťanské učení komunistů. Dekry se pro komunisty staly symboly protikomunistické a imperialistické pozice katolické církve.³²

V říjnu roku 1949 tvrdý postup státu vůči církvi vyvrcholil vydáním norem, které jsou známé jako „církevní zákony“. Ty měly definitivně podřídit církve vůči státu a legalizovat všechno, čeho se státní moc na církvi dopouštěla mimo- či protizákonně. Tak byl zřízen úřad pro věci církevní, jehož hlavním úkolem bylo dohlížet, aby byl církevní život v souladu s lidově demokratickým zřízením. Zákon o hospodářském zabezpečení církví pak znamenal, že stát převzal veškeré hospodářské závazky spojené s činností církví, včetně platů duchovních, a zároveň podmínil jejich působení státním souhlasem, který bylo možné získat po slibu věrnosti republice.³³ Státní moc tak tímto způsobem získala možnost zbavit se nepohodlných kněží a vůbec celým souborem těchto zákonů si zajistila svůj postup proti katolické církvi.

Svatý stolec na takové zhoršení situace reagoval udělením tzv. „mexických fakult“, které byly platné po celou dobu pronásledování církve a dávaly mimořádné pravomoci biskupům, děkanům, vikářům a kněžím. Biskupové podle nich mohli například udělovat biskupské svěcení i bez státního souhlasu, tajně byli svěceni také kněží, bylo dovoleno sloužit mši na různých místech nebo zkrátit mešní ritus pouze na konsekraci, například pro celebraci ve vězení.³⁴

společnosti.“ Srov. BALÍK, S. – HANUŠ, J., *Katolická církev v Československu 1945 – 1989*, s. 23; „Skrátka, štruktúry Katolíckej akcie postrádali spontánnu vitalitu, pripomínali umelo udržiavané, ale v skutočnosti mŕtve telo. Ešte presnejšie, komunistická pseudokatolícka akcia bola mŕtvo narodeným dieťaťom...“ Více o „Katolické akci“ také např. v knize: HALÁKO, J., *Rozbit' Cirkev: Rozkolnícka Katolícka akcia*, LÚČ, Bratislava 2004, s. 200.

²⁹ Srov. VAŠKO, V., *Dům na skále I.*, s. 145-146.

³⁰ V červnu 1949 po Slavnosti Božího Těla, prý z důvodu „bezpečnosti jeho osoby před hněvem lidu, který odsuzuje jeho protilidový postoj.“ Srov. VODIČKOVÁ, S., *Uzavírám vás do svého srdce, životopis kardinála Josefa Berana*, s. 217.

³¹ Poprvé už v květnu 1945 a bez vyšetřování byl sedm měsíců vězněn v Bratislavě, odkud byl toho samého roku krátce před Vánocemi propuštěn. Byl obviněn z kolaborace v období Slovenského státu za 2. světové války. Podruhé byl internován v roce 1950. Srov. DLUGOŠ, F., *Prenasledovanie veriacich spišskej diecézy v rokoch 1948 - 1989*, Levoča 2003, s. 75, 81.

³² Srov. BALÍK, S. – HANUŠ, J., *Katolická církev v Československu 1945 – 1989*, s. 24-26.

³³ Srov. *Ibid.*, s. 26-35.

³⁴ Srov. VAŠKO, V., *Dům na skále I.*, s. 93-94.

Katolická církev byla komunistickou vládou vnímána jako dobře organizovaná masová síla, která může nepříznivě působit na mocenský monopol státu. Proto také byly případy, ve kterých se kněží či věřící stavěli na stranu církve, posuzovány jako protistátní čin. Začínají tak soudní procesy s kněžími³⁵ i laiky, při nichž byli obvinění odsouzeni i k dlouhodobým trestům odnětí svobody. Vězení se tak začala od podzimu 1948 plnit desítkami kněží i laiků. Duchovní byli souzeni za poslušnost vůči svým nadřízeným a za nedodržování úředních nařízení nebo i odpor vůči nim. Ve vězení pak byli často terčem nevybíravých útoků vyšetřovatelů i dozorců.³⁶

Tato doba se dá také vnímat jako období, ve kterém šlo o souboj dvou základních myšlenkových směrů. Na jedné straně to byla západní demokratická idea lidských práv, na druhé straně idea ruské revoluce postavené na právu určité moci řídit lidský život ve všech směrech jeho činnosti, ba i myšlení. Katolicismus se v tomto období osvědčil jako odpůrce ruské myšlenky o moci, která může všechno nařizovat a současně se natolik vnitřně upevnil, že byl schopen přežít období komunistické perzekuce a byl režimem považován za jednoho z předních nepřátel.³⁷

1.2 Situace a vývoj na Závřší

Hned v prvních dnech po skončení 2. světové války a osvobození obcí na Závřší jednotkami Rumunské a Rudé armády 2. května 1945, se začalo s obnovou místních organizací. Dne 16. května 1945 byly zvoleny ve všech obcích na Závřší Místní národní výbory (dále MNV), jejichž hlavním úkolem byla obnova válkou zničených obcí a jejich správa. Při těchto MNV byly ustanoveny komise, podílející se na obnovách obcí a zajišťující např. zásobování, opravy cest, atd. Zvlášť důležitá péče byla věnována výstavbě bytů, protože o ty byla po válce, zvlášť v Návojně, velká nouze. O tom může svědčit i případ rodiny Pagáčových, kteří bydleli v „*bídné chatrči vydlabané v břehu a*

³⁵ Např. případ převora znojenských dominikánů P. Jakuba Antonína Zemka: *Ibid.*, s. 81-84; Případy dalších kněží: Srov. *Ibid.*, s. 185-192.

³⁶ Srov. KAPLAN, K. – PALEČEK, P., *Komunistický režim a politické procesy v Československu*, s. 74-75.

³⁷ Srov. BALÍK, S. – HANUŠ, J., *Katolická církev v Československu 1945 – 1989*, s. 238.

*pokryté shnilými prkny, takže v době dešťů do chtrče značně pršelo*³⁸ a národní výbor mohl slíbit zajištění nového ubytování nejdříve v zimě tohoto roku.

Přestože hospodářský ráz zdejších obcí byl založen především na polním, lesním a pasekářském charakteru, byly i zde pokusy o zavedení průmyslové výroby. Hodinář A. Horna, chtěl v opuštěném Návojském zámku založit továrnu na výrobu hodin. MNV v Návojně i Okresní národní výbor (dále ONV) Uherský Brod tento záměr velmi uvítaly zejména proto, že by továrna zvýšila počet pracovních příležitostí. Ještě než se vyřídily potřebné doklady, Horna zámek převzal, začal s jeho opravami, do nichž v letech 1948 – 1949 investoval téměř 100 000 korun a v létě 1948 se dokonce rozběhla hodinářská výroba. Prokázalo se ale, že podle platných norem nelze zámek Hornovi přidělit, a proto budovu nakonec převzal národní podnik MEZ Brumov, který ji upravil na byty pro své zaměstnance.³⁹ V Nedašově existoval menší závod už ve 40. letech. V roce 1945 podal Václav Novák žádost o povolení sériové výroby dřevěné a kožené galanterie. Tento výrobní program však byl už v roce 1947 změněn (skleněné a vánoční ozdoby) a od 1. ledna 1949, v důsledku socializace průmyslu, se závod přičlenil do závodu „Skleněná bižuterie, národní podnik, Jablonec nad Nisou“.⁴⁰ V roce 1951 byl nedašovský podnik začleněn do národního podniku Skleněné ozdoby Bílá Třemešná (tehdy zde pracovalo 20 zaměstnanců), ale už o rok později byla zdejší provozovna zrušena.⁴¹

V souvislosti se socializací Valašskokloboucka se jednalo o založení jednotného zemědělského družstva (dále JZD) i v obcích na Závvrší. Konkrétně v Nedašově se o tom uvažovalo při zasedání MNV v dubnu 1950, ale protože díky nedostatečným podmínkám by družstvo nebylo rentabilní, založení se odložilo. Další diskuze proběhla v roce 1952, k usnesení však nedošlo, stejně tak i v následujících letech. Při dalším pokusu o přípravný výbor JZD 11. listopadu 1956 národní výbor konstatoval, že Nedašov patří mezi nejhorší v plnění povinných dodávek. Teprve až v roce 1963 vznikla farma Státního statku Gottwaldov a až v roce 1973 byla pro socializaci získána rozhodující část soukromých zemědělců.⁴²

³⁸ Z dopisu národnímu výboru z ONV Uherský Brod ze dne 25. 6. 1948: SOkA Zlín-Klečůvka, Inventář Místního národního výboru Návojná, s. 3.

³⁹ Srov. *Ibid.*, s. 3.

⁴⁰ Srov. Kronika obce Nedašov, inv. č. 37., s. 61.

⁴¹ Srov. VLASTIVĚDA MORAVSKÁ, *Zlínsko*, Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1995, s. 533-534.

⁴² Srov. SOkA Zlín-Klečůvka, Inventář Místního národního výboru Nedašov, s. 6.

První roky po 2. světové válce se tedy nesly ve znamení postupných politických změn. Ty mnohdy znamenaly změny pořádků, než na jaké byli lidé zvyklí, a proto se také stávaly zdrojem napětí a nervozity mezi lidmi. Tak tomu bylo i mezi obyvateli obcí na Závřší, což můžeme vidět na dvou svědectvích z té doby.

Místní duchovní správce P. František Půček uvedl, v souvislosti s pozdějšími událostmi v roce 1949, o náladách lidí v té době:

„Minulý rok došlo v Nedašově k neshodám mezi sedláky a dělníky. Šlo o neshody týkající se skutečností, že někteří dělníci jako samozásobitelé a držitelé nemovitostí, trvají na tom, aby sedláci dodávali ze svých dávek potravin do závodní kuchyně. Došlo tehdy ve straně dělnické k pohrůzkám hospodářskými kontrolami, které v Nedašově měla provést milice. Věc se nakonec smírně urovnala, vzdor tomu však rozhořčení mezi sedláky nepominulo v Nedašově.“⁴³

Druhým svědectvím je záznam v pamětní knize obce Nedašova Lhota z roku 1949:

„V tomto roce bylo jakési napjetí mezi zdejšími občany a státním zřízením. Šuška rozšiřovala, že jeptyšky se z klášterů rozpustí. Jelikož ze zdejší obce bylo mnoho řeholních sester, lid jevil jakousi nespokojenost. Také předseda místní organizace KSČ, Vaněk Cyril, dostával výhružné anonymní dopisy.“⁴⁴ Pro doplnění uvedu, že v té době bylo v klášterech jenom z Nedašovy Lhoty asi 13 řeholních sester.⁴⁵

Na uvedených příkladech tak můžeme vidět jednak to, jak se lidé vyrovnávali se zaváděním nových komunistických pořádků a také to, jak úzké sepjetí bylo v některých případech mezi církví a životem lidí.

⁴³ Srov. Průvodní návrhy obžalovaných ku hlavnímu přelíčení. MZA Brno, Fond C 145 Státní soud Brno, sign. OR IIa 113/49, Spisy trestní věci „Půček a spol.“, f. 305r.

⁴⁴ Pamětní kniha obce Nedašová Lhota, s. 147.

⁴⁵ Srov. NAŇÁK, A., *Kostel Nanebevzetí Panny Marie a farnost Nedašov 1909-2009*, Římskokatolická farnost Nedašov, 2009, s. 83-84.

2. Farnost Nedašov

Události z roku 1949 byly výsledkem nové politické situace, zejména v oblasti vztahů mezi církví a státem. Z tohoto důvodu nyní přiblížím prostředí farnosti, v němž byla místní církev utvářena a formována.

2.1 Vznik farnosti a její dějiny do roku 1945

I když se podle vyprávění uvažovalo o zřízení farnosti na Závřší už koncem 18. století, začala myšlenka vlastní farnosti reálně ožít až v roce 1907.⁴⁶

Hlavním iniciátorem byl tehdejší farář v Brumově P. Jakub Jelínek.⁴⁷ Na základě prosby tehdejších starostů obcí Nedašov, Nedašova Lhota a Návojná zaslané roku 1907 Dr. Antonínu Cyrilu Stojanovi,⁴⁸ který byl v té době poslancem Zemského moravského sněmu za valašskokloboucký okres,⁴⁹ o zřízení samostatné duchovní správy v Nedašově pro jmenované obce, založil Dr. Stojan spolu se jmenovaným brumovským farářem a Dr. Mořicem Hrubanem⁵⁰ ještě toho roku Jednotu sv. Cyrila a Metoděje v Nedašově, jejímž účelem bylo postavit na Závřší kostel a zřídit zde samostatnou duchovní správu. Předsedou Jednoty se stal sám Dr. Stojan. Díky její činnosti byl výnosem c.k. ministerstva kultu a vyučování ze dne 25. srpna 1908 dán souhlas s vyloučením zmíněných obcí z farnosti brumovské, a i když samotná stavba kostela byla povolena c. k. okresním hejtmánstvím v Uherském Brodě až 16. října 1909,⁵¹ mohl být 6. června 1909, na Slavnost Nejsvětější Trojice, posvěcen základní kámen budoucího farního kostela.⁵² První kolaudace pak proběhla 19. listopadu 1912. Co se týkalo financí, veškeré náklady a výplaty prováděla Jednota sv. Cyrila a Metoděje.⁵³

⁴⁶ Srov. *Ibid.*, s. 9.

⁴⁷ Srov. *Ibid.*

⁴⁸ Antonín Cyril Stojan (1851–1923), od roku 1918 poslanec Národního shromáždění Československé republiky, senátor (1920), arcibiskup olomoucký (1921). Podporovatel myšlenky unionismu (unionistické sjezdy na Velehradě). ZLÁMAL, B., *Antonín Cyril Stojan*, Křesťanská akademie, Řím 1973, a další.

⁴⁹ Srov. NAŇÁK, A., *Kostel Nanebevzetí Panny Marie a farnost Nedašov 1909-2009*, s. 46.

⁵⁰ Mořic Hruban (1862–1945), ministr první československé vlády, dlouholetý poslanec, senátor, předseda senátu, zakladatel strany katolicko-národní. *Z časů nedlouho zašlých*, MOŘIC HRUBAN, Křesťanská akademie, Řím 1967.

⁵¹ Srov. SOkA Zlín-Klečůvka, Inventář Jednoty Sv. Cyrila a Metoděje v Nedašově a Kostelní konkurenční výbor Nedašov, Okresní archiv Gottwaldov, pobočka Bojkovice, duben 1965, s. 2.

⁵² Srov. NAŇÁK, A., *Kostel Nanebevzetí Panny Marie a farnost Nedašov 1909-2009*, s. 18.

⁵³ Srov. SOkA Zlín-Klečůvka, Inventář Jednoty Sv. Cyrila a Metoděje v Nedašově a Kostelní konkurenční výbor Nedašov, Okresní archiv Gottwaldov, pobočka Bojkovice, duben 1965, s. 2.

V průběhu stavby, 13. prosince 1913, umírá P. Jakub Jelínek⁵⁴, který se tedy jejího dokončení nedožil. Kostel byl slavnostně konsekrován 25. března 1916 Dr. Stojanem k Nanebevzetí Panny Marie, jako expositura Brumova, pro obce Nedašov, Nedašovu Lhotu a Návojnou.⁵⁵ I když konzistoř nejprve povolila bohoslužby v Nedašově jedenkrát za měsíc, už v roce 1917 dojížděl kněz do Nedašova vždy první a třetí neděli v měsíci.⁵⁶

Události 1. světové války přispěly k tomu, že se Jednota rozpadla, a proto byl nařízením Zemské politické správy v Brně utvořen Kostelní konkurenční výbor v Nedašově, aby měl kostel budoucí vlastní správu.⁵⁷

Po válce byl zřízen na východní straně kostela hřbitov, který posvětil 8. září 1919 Alois Filip, tehdejší děkan ve Štítné nad Vláří,⁵⁸ a i když už v roce 1921 byla dostavěna farní budova a bylo tak všechno připraveno pro duchovního správce, samostatná farnost vznikla až později. Teprve výnosem ministerstva školství a národní osvěty ze dne 7. dubna 1934 byl dán na žádost konzistoře arcibiskupské v Olomouci, státní souhlas k vyloučení politických obcí Nedašova, Nedašové Lhoty a Návojně z obvodu fary v Brumově a zřízení samostatné duchovní správy v Nedašově pro uvedené obce.⁵⁹

Paradoxně to byl ale počátek jednoho z těžkých období v historii farnosti vůbec. Obec Návojná, totiž hlavně z hmotných důvodů, odmítla už při stavbě kostela na tuto stavbu přispívat a její zástupci se později nezúčastnili ani jeho svěcení.⁶⁰ Poté, co se během 1. světové války Jednota rozpadla a byl ustanoven Kostelní konkurenční výbor, se často na svých jednáních usnášel už bez návojských zástupců. Když pak došlo ke zřízení samostatné duchovní správy v Nedašově, tak se občané Návojně proti přiřazení do Nedašova postavili, odmítali platit kostelní přirážky a obraceli se ve všech svých

⁵⁴ Srov. NAŇÁK, A., *Kostel Nanebevzetí Panny Marie a farnost Nedašov 1909-2009*, s. 29.

⁵⁵ Srov. SOkA Zlín-Klečůvka, Inventář Farního úřadu římskokatolického Nedašov, Okresní archiv Gottwaldov, pobočka Bojkovice, Březen-Duben 1965, s. 2.

⁵⁶ Srov. NAŇÁK, A., *Kostel Nanebevzetí Panny Marie a farnost Nedašov 1909-2009*, s. 36.

⁵⁷ Srov. SOkA Zlín-Klečůvka, Inventář Jednoty Sv. Cyrila a Metoděje v Nedašově a Kostelní konkurenční výbor Nedašov, Okresní archiv Gottwaldov, pobočka Bojkovice, duben 1965, s. 2.

⁵⁸ Srov. NAŇÁK, A., *Kostel Nanebevzetí Panny Marie a farnost Nedašov 1909-2009*, s. 36.

⁵⁹ Srov. SOkA Zlín-Klečůvka, Inventář Farního úřadu římskokatolického Nedašov, Okresní archiv Gottwaldov, pobočka Bojkovice, Březen-Duben 1965, s. 2.

⁶⁰ Pro zajímavost bych uvedl, že při založení Jednoty sv. Cyrila a Metoděje v roce 1907, mělo toto sdružení 30 členů z Návojně a roku 1916 už pouze 6: Srov. SOkA Zlín-Klečůvka, Inventář Jednoty Sv. Cyrila a Metoděje v Nedašově a Kostelní konkurenční výbor Nedašov, Okresní archiv Gottwaldov, pobočka Bojkovice, duben 1965, s. 2.

potřebách na farní úřad v Brumově.⁶¹ Spory řešil nejvyšší soud v Praze a vrcholily roku 1934, kdy byla podána stížnost až k Apoštolskému stolci v Římě. Pro přiblížení tehdejší situace a nálady, uvádím zápis členů návojské obecní rady na jedné ze svých schůzí, kteří se při ní usnesli a doslova prohlásili:

„Vzhledem k tomu, že Arcibiskupská konzistoř se rozhodla katol. obec Návojnou přiřaditi do Nedašova, obecní zastup. v zastoupení katol. obce Návojně se usneslo, že vyučovací látku ř.k. náboženství z obecní školy vylučuje a nařizuje se obecní radě by toto usnesení oznámila školním a církevním úřadům. Tato náboženská látka bude vyloučena ze školního vyučování až do odvolání... Veškeré protináboženské jednání katol. obce Návojně si bere za zodpovědnost arcibiskups. konzistoř. Zároveň se poznamenává že se připravuje na mnoha místech v obci Návojských k výstupu řk. církve a proto upozorňuje arcibiskups. konzistoř dříve než se tak stane by ještě o věci řádně uvážila a ponechána obec Návojná při farnosti Brumovské.“⁶²

I přes takové vyhrožování a neustálé odvolávání nakonec k vyřešení nešťastného sporu o několik let později došlo. Roku 1946 proběhlo z nařízení Zemského národního výboru obecní hlasování, které sice dopadlo ve prospěch Brumova, ale nic nezměnilo na stanovisku olomoucké konzistoře, která byla proti návojskému přiřazení do Brumova. Nakonec proto 7. července 1948 Ministerstvo školství a osvěty definitivně rozhodlo, že Návojná zůstane přiřazena do Nedašova a podotýká přitom, „že povolení ke zřizování nových far a změna jejich ohraničení je věcí volné úvahy kultových úřadů a neexistuje právní nárok některé fyzické nebo právnické osoby na zřízení nebo změnu far.“⁶³

Tehdejší nedašovský duchovní správce P. František Půček toto období a nálady, které konečné rozhodnutí o přiřazení Návojně vneslo mezi místní obyvatele přibližuje ve farní kronice:

„Včera večer v Návojně p. řídící Rosner jako předseda MNV přečetl výnos Ministerstva školství a nár. osvěty o přiřazení. Prý bylo ticho jak v kostele. Moudře k nim mluvil... Autem p. Švacha jsem se svezl do Brumova a tam na faře mi sděloval dp. farář jaký křik spustila tetka Ďulíková z Návojně před náhodou přítomným O. Salvatoriánem že prý on lže a já prý chci dostat zlatý kříž atd.“⁶⁴

O pět dní později pak můžeme číst další záznam:

⁶¹ Srov. SOkA Zlín-Klečůvka, Inventář Farního úřadu římskokatolického Nedašov, Okresní archiv Gottwaldov, pobočka Bojkovice, Březen-Duben 1965, s. 2.

⁶² Zápisy obecního zastupitelstva obce Návojně ze dne 13. 11. 1934, archiv autora.

⁶³ Srov. SOkA Zlín-Klečůvka, Inventář Farního úřadu římskokatolického Nedašov, Okresní archiv Gottwaldov, pobočka Bojkovice, Březen-Duben 1965, s. 2.

⁶⁴ *Ibid.*, s. 62 (záznam z 24. 8. 1948).

„Neděle XV. po sv. Duchu a Stětí sv. Jana Křtitele. O přiřazení Návojně jsem se dnes nezmínil. Zato prý v Brumově p. farář ohlásil vše z kazatelny ale naznačil, že mohou se dát pohřbívat i křtít v Brumově... Večer se pobili mládenci Návojský s Nedašovskými při zábavě v Návojně – prý kvůli kostelu!“⁶⁵

Tak tedy končilo dlouhé období sporů, které bylo definitivně zažehnáno, když byly P. Půčkovi předány návojské matriky a pověření k vyučování ve zdejší obci. O převzetí matrik a také o tom, co to tento spor znamenal pro místního duchovního správce vypovídá další záznam ve farní kronice:

„Začátek školního roku (...) O 18 h. jsem autem jel na faru do Brumova pro matriky obce Návojně – 9 knih po téměř 14-ti letém boji a čekání jsem je dostal. Díky tobě sv. Josefe a sv. Václave! Tedy XIV. zastavení mojí křížové cesty pomalu končí!“⁶⁶

Co se týká duchovních správců, tak na nedašovskou exposituru docházeli kooperátoři z Brumova. Prvním expositou byl od roku 1923 katecheta na odpočinku Eduard Čmejrek, který byl v Nedašově čtyři roky. Po něm, roku 1927, se duchovní správu ujal farář z Francovy Lhoty Vincenc Kovář a po něm byl na volnou faru v Nedašově dekretován jako administrátor dosavadní kaplan v Bojkovicích P. František Půček.⁶⁷ Ten zde nastoupil 1. listopadu roku 1934 a během svého 25-ti letého bohatého kněžského působení si dokázal vybudovat velkou důvěru a úctu u místních farníků.

2.2 Situace ve farnosti po roce 1945

1. listopadu 1948 byla dosavadní nedašovská expositura povýšena na samostatnou farnost.⁶⁸ Život farnosti po 2. světové válce byl velmi ovlivněn především činností a působením zdejšího administrátora a pozdějšího faráře P. Františka Půčka. Z některých událostí farnosti v prvních letech po válce můžeme uvést například „apoštolskou cestičku administrátora do pohraničí za ovečkami“,⁶⁹ jak Půček nazývá ve farní kronice svoji návštěvu v Dálově u Šternberka, kde jel v roce 1947 navštívit své bývalé farníky z Nedašova, kteří sem odešli po odsunu původního německého

⁶⁵ *Ibid.*, s. 63 (záznam z 29. 8. 1948).

⁶⁶ *Ibid.*, s. 64 (záznam z 1. 9. 1948).

⁶⁷ Srov. NAŇÁK, A., *Kostel Nanebevzetí Panny Marie a farnost Nedašov 1909-2009*, s. 70.

⁶⁸ Srov. Kronika obce Nedašov, s. 60.

⁶⁹ FÚ Nedašov, Farní kronika nedašovská, II. kniha, s. 1.

obyvatelstva, a mezi ty nejvýznamnější patřila především primice prvního novokněze z Návojně P. Martina Ptáčka⁷⁰ a udílení svátosti biřmování.⁷¹

O Půčkově konkrétním působení je více uvedeno v kapitole věnované jeho osobě. Proto bych zde pouze shrnul, že se staral jak o potřeby sobě svěřených věřících, tak také rád pomohl komukoliv, kdo pomoc potřeboval. Jeho další angažovanost v různých oblastech života obce pak přispěla k tomu, že Půček měl nejenom významné postavení v obcích na Závřší, ale že také zdejší farnost byla v poválečných letech a během nástupu komunistů k moci přirozenou a důležitou součástí života místních lidí.

⁷⁰ *Ibid.*, s. 9-10 (záznam ze 4. 7., 5. 7. 1947).

⁷¹ *Ibid.*, s. 25 (záznam z 3. 9. 1947).

3. Případ „Půček a spol.“

Stav církevní politiky z konce roku 1948 spolu se situací na Závřší byly hlavními důvody pro to, že se klíčovou postavou lednových událostí v roce 1949 ve zdejší farnosti stal místní duchovní správce P. František Půček. Kněz, který si svým působením dokázal získat srdce lidí na Závřší takovým způsobem, že se za něho dokázali postavit.

3.1 Osobnost P. Františka Půčka

František Půček se narodil 30. října 1895 v obci Hýsle patřící do tehdejšího okresu Kyjov. Vystudoval Gymnasium v Kyjově, které ukončil 11. července 1914 maturitou s vyznamenáním. Poté nastoupil na bohosloveckou fakultu⁷² do Olomouce, kde byl po čtyřech letech, 5. července 1918, vysvěcen J. Em. kardinálem Skrbenským na kněze.⁷³

Podle vlastních Půčkových slov, zaznamenaných v pozdějším soudním výslechu, uvádí kněz o sobě a svém působení:

„Po vysvěcení jsem se stal kaplanem ve Veselí, pak v Ježově u Kyjova, pak v Osvětimanech, kde jsem byl dvě léta od r. 1918 až do r. 1920, od této doby v Trnavě na Slovensku do r. 1925, v r. 1923 až 1925 na Velehradě a potom v Mnichově na jesuitském učilišti. K jesuitům jsem vstoupil proto, že jsem dospěl k názoru z četby E. F. Věka od Jiráska, že ten páter Vrba, co roznášel mezi lid české knihy a jemu podobní, museli být lidé velmi šikovní. Chtěl jsem poznat, je-li pravdou, že to byli lidé zlí. Poznal jsem však, že to byli lidé učení. Protože jsem nestačil na filosofii, byl jsem poslán zpět z této koleje do ČSR a působil jsem jako kaplan ve Šternberku na Moravě ro r. 1929, potom dvě léta v Karlovicích do r. 1931, odtud v Halenkově a pak v Rajchardicích od

⁷² Pojmenování „Cyrilo-Methodějská fakulta bohoslovecká“ bylo tehdejší olomoucké bohoslovecké fakultě propůjčeno až nařízením ministerské rady z 28. dubna 1919 (č. 231 Sb.), čímž bylo vyhověno předchozí žádosti Dr. Antonína Cyrila Stojana. Srov. POJSL, MILOSLAV (ED.), *Cyriometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci v letech 1990-2010*, Historická společnost Starý Velehrad se sídlem na Velehradě, 2010, s. 21.

⁷³ Srov. Osobní výkaz, František Půček, Arcibiskupství Olomoucké. Kopie osobního výkazu předána pro účel této práce J. Exc. Janem Graubnerem, arcibiskupem olomouckým.

1.10. 1931 do 22.7. 1933. Potom jsem působil v Bojkovicích až do r. 1934, kdy jsem byl přeložen do Nedašova.“⁷⁴

Půček svá působiště tak často střídal, protože mu jeho katecheta radil, aby tímto způsobem poznal co nejvíce lidí a zažil s nimi různou praxi.⁷⁵

Od 1. listopadu 1934⁷⁶, byl tedy ustanoven expositou ve farnosti Nedašov, v tehdejší okrese Val. Klobouky. Zde působil 25 let a během své služby si tento kousek Valašska s jeho ráznými obyvateli podle svých slov zamiloval.⁷⁷

Za jeho působení byly pořízeny nové zvony, varhany, odvodněn hřbitov, postaveny nové schody ke kostelu, kaple v Nedašově Lhotě, pomníky, sochy a mnoho dalšího. Významné byly i jím zavedené pouti v nedašovské farnosti,⁷⁸ jejíž farní kostel nazýval „malý valašský Hostýnek“.⁷⁹

Na životě obce se podílel například tím, že založil tělovýchovnou jednotu Orla, nebo dechovou kapelu Nedašov.⁸⁰ Byl aktivní i během 2. světové války, kdy se svým jednáním podílel na častém projevu odporu kněží, který představovala především sabotáž nacistických nařízeních. Tak například po celou dobu okupace vedl matriky v českém jazyce a dokonce zatajil a uschoval zvon z roku 1718, ačkoliv se tehdy musely odevzdat zvony všechny.⁸¹

V Půčkově průvodním návrhu ke hlavnímu přelíčení, v souvislosti s událostmi v lednu 1949, uvádí on sám o sobě a svém působení, že například vynaložil z vlastních prostředků částku 330 000 korun na stavbu silnice v Nedašově. V roce 1945 zařídil svým nákladem pokrytí střech 12 domků nejchudších občanů bez ohledu na jejich politickou či náboženskou příslušnost. Vlastním nákladem vybudoval nový domek rodině Šenkyříkově a kromě jiných darů a podpor rodinám sociálně slabým, daroval

⁷⁴ Hlavní přelíčení. MZA Brno, Fond C 145 Státní soud Brno, sign. OR IIa 113/49, Spisy trestní věci „Půček a spol.“, f. 337r.

⁷⁵ Srov. *Ibid.*

⁷⁶ Osobní výkaz, František Půček, Arcibiskupství Olomoucké. Kopie osobního výkazu předána pro účel této práce J. Exc. Janem Graubnerem, arcibiskupem olomouckým.

⁷⁷ Srov. Hlavní přelíčení. MZA Brno, Fond C 145 Státní soud Brno, sign. OR IIa 113/49, Spisy trestní věci „Půček a spol.“, f. 337r.

⁷⁸ Srov. SOkA Zlín-Klečůvka, Inventář Farního úřadu římskokatolického Nedašov, Okresní archiv Gottwaldov, pobočka Bojkovice, Březen-Duben 1965, s. 2.

⁷⁹ NAŇÁK, A., *Kostel Nanebevzetí Panny Marie a farnost Nedašov 1909-2009*, s. 43. Více o těchto poutích a také jejich organizaci a průběhu: *Ibid.*, s. 71-76.

⁸⁰ Srov. SOkA Zlín-Klečůvka, Inventář Farního úřadu římskokatolického Nedašov, Okresní archiv Gottwaldov, pobočka Bojkovice, Březen-Duben 1965, s. 2.

⁸¹ Srov. VAŠEK, F. – ŠTĚPÁNEK, Z., *Trnitá cesta Moravského duchovenstva (1939 – 1945)*, s. 65.

velké peněžní částky na údržbu polní cesty za tím účelem, aby dětem pasekářů umožnil cestu do školy.⁸²

O Půčkově štědrosti vypovídá také následující svědectví pana Kolínka z Nedašova, který vzpomínal na událost z hodiny náboženství. P. Půček, když si prý všiml záplatovaných kalhot jednoho ze svých žáků pocházejícího z chudé rodiny, tak mu přinesl kalhoty nové. Hodil je od svého stolu vzduchem až k němu a ostatní spolužáci se mu pak smáli, že má „gatě od faráře.“⁸³

O tom, že P. Půček byl nejenom dobrým knězem, ale také hospodářem, vypovídá následující svědectví. V souvislosti s událostmi v roce 1949 jej uvedl jeden z tehdejších nedašovských farníků při výslechu v reakci na vysmívání vyšetřovatelů proti jejich knězi:

„Vy mudrlante, kdyby byl každý předseda JZD hospodář, jako byl Půček pro všechny tři dědiny, tak by tu byl opravdu ráj komunistický.“⁸⁴

Důkazem o opravdu výjimečném postavení, které si tento kněz dokázal svojí kněžskou službou získat, může být i akt obcí Nedašov a Nedašova Lhota, které jmenovaly „za zásluhy o zvelebení chrámu Páně v Nedašově důstojného pána P. Františka Půčka čestným občanem“⁸⁵ už 18. března 1938, tzn. necelé 4 roky po jeho nástupu do farnosti!⁸⁶

Z uvedených několika zpráv a svědectví je patrné, že tento kněz měl místní lidi opravdu rád a oni měli rádi jeho. Byl to kněz, u kterého lidé vnímali, že se o ně opravdu stará a jde mu o jejich dobro. Důkazem o jeho pastýřském působení může být i celá řada duchovních povolání, která během jeho služby z této farnosti vzešla,⁸⁷ a jeho vztah s lidmi může dosvědčit například způsob, jakým ho přijali farníci po jeho propuštění (21. ledna 1951) a návratu z vězení (23. ledna 1951), jež je zaznamenán ve farní kronice:

„Ráno o 1/2 5 h. odjezd z Plzně do Nedašova, bez ohlášení. Až na Vsetíně mne poznal p. Frant. Novák a ten bez mého vědomí telefonoval prý pro sáně na zastávku

⁸² Srov. Průvodní návrhy obžalovaných. MZA Brno, Fond C 145 Státní soud Brno, sign. OR IIa 113/49, Spisy trestní věci „Půček a spol.“, f. 304r-305r.

⁸³ Srov. Osobní svědectví, rozhovor s panem Karlem Kolínkem, provedený malířem, restaurátorem Petrem Káňou, 1. března 2009. Plné znění v příloze na CD.

⁸⁴ Osobní svědectví, vzpomínky lidí na případ „Půček a spol.“ Rozhovory s občany, provedené zlínským redaktorem Vojtěchem Cekotou, 1993. Plné znění v příloze na CD

⁸⁵ Srov. NAŇÁK, A., *Kostel Nanebevzetí Panny Marie a farnost Nedašov 1909-2009*, s. 80.

⁸⁶ To, že se na tomto aktu nepodílela obec Návojná, souviselo zřejmě s tehdejšími spory ohledně přifaření. Více v kapitole 2.1. věnované historii farnosti do roku 1945.

⁸⁷ Srov. NAŇÁK, A., *Kostel Nanebevzetí Panny Marie a farnost Nedašov 1909-2009*, s. 83-84. Zde je uveden seznam všech řeholních povolání z farnosti, tedy nejenom za dobu působení P. Půčka.

*návojskou. V tichosti jsme se přivítali s čekajícími dp. P. Antonínem Masopustem, administrátorem a ostatními... noví a noví nás cestou potkávali. Ohlásil jsem se napřed u p. předsedy MNV Karla Nováka – pak jsem šel do fary. Cestou jsem ohlásil lidem, že budu mít mši sv. večer. Než jsem se připravil, byl plný kostel i pěvecký sbor na kůru. Vánoční figurální krásně zněla a já dojetím ani nemohl pořádně zpívat. Po mši jsem krátce poděkoval a lidi vyzval, aby klidně se rozešli domů.*⁸⁸

I když velitelství StB ještě 17. ledna 1951, tzn. 4 dny před propuštěním P. Půčka z vězení, vydalo nařízení, aby kněz po propuštění nebydlel na faře v Nedašově, ale byl ustanoven do pohraničí, tak se přesto do nedašovské farnosti vrátil a už 20. dubna měl příslib dekretu ustanovujícího jej opět do zdejší farnosti.⁸⁹ Zde požehnaně působil ještě několik let a odešel až v roce 1959, kdy se 5. dubna, v den svých 85. narozenin, sám rozhodl, že půjde do pense.⁹⁰ I přesto, že se mu neodcházelo lehce, tak 22. července 1959 přijal nabídku charitativního domova v Lukově, kam odešel a kde také 21. září 1968 zemřel. Po své smrti se ale přece jen do Nedašova vrátil, protože byl pochován na místním hřbitově.⁹¹

3.2 Událost z roku 1949

Postavení P. Františka Půčka, které měl mezi místními lidmi díky své službě, spolu s obavami, které v lidech vyvolávaly tehdejší politické změny, byly dva hlavní důvody lednových událostí v roce 1949.

21. ledna 1949 byl totiž P. Půček na nedašovské faře vyslýchán kvůli některým svým kázáním. Výslech byl ukončen sročením lidí a vyhnáním vyšetřovatelů. Tento skutek měl však tvrdou odezvu u tehdejší policie. Ještě ten samý den večer přijely složky státní bezpečnosti (StB) a sbory národní bezpečnosti (SNB), aby událost vyšetřily. Uzavřely celou obec Nedašov a někteří z místních občanů byli podrobena krutým výslechům. Na základě tohoto vyšetřování pak byli údajní hlavní viníci, včetně kněze, zatčeni, vzati do vazby a někteří nakonec odsouzeni.

⁸⁸ FÚ Nedašov, Farní kronika nedašovská, II. kniha, s. 81 (záznam z 23. 1. 1951).

⁸⁹ Srov. *Ibid.*, s. 96.

⁹⁰ Srov. FÚ Nedašov, Farní kronika nedašovská, V. kniha, s. 13 (záznam z 5. 4. 1959). Později se mezi lidmi šířil názor, že hlavním důvodem odchodu bylo Půčkovo působení, kterým prý bránil socializaci vesnice. Že tyto tlaky ze strany tehdejších činitelů skutečně byly, dosvědčuje Půčkův záznam ve farní kronice. Srov. *Ibid.*, s. 15-16.

⁹¹ Srov. NAŇÁK, A., *Kostel Nanebevzetí Panny Marie a farnost Nedašov 1909-2009*, s. 80.

3.2.1 Lednová kázání

Hlavním podnětem pro události z 21. ledna 1949 byla podle spisů StB kázání P. Půčka z 1. a 9. ledna toho roku, kterými prý pouze vyvrcholilo „*neustálé zneužívání jeho vlivu duchovního*“, k němuž mělo docházet už dříve, když prý svými kázáními⁹² zapříčinil napětí mezi lidmi kvůli hospodářským kontrolám.⁹³

Při kázání 1. ledna 1949 P. Půček četl pastýřský list biskupů, vyjadřoval se k hlášení místního rozhlasu a upozorňoval na nepravdivost některých údajů v knihách Aloise Jiráska. Toto kázání prý vyvolalo mezi lidmi neklid a také obavy o jeho vlastní osobu a tak byl několika místními činiteli upozorněn a vyzván, aby při dalším kázání lidi uklidnil. Jeho kázání 9. ledna tak bylo reakcí na tento údajný neklid, a proto v něm především vyzýval lidi, aby se o něj nebáli. Tímto kázáním však farníky nejenom neuklidnil, ale vyvolal mezi nimi ještě větší rozčilení, které pak vyvrcholilo při vyšetřování 21. ledna.⁹⁴

Průběh událostí přiblížím pomocí údajů obsažených v důvodech, z nichž vycházela pozdější obžaloba, dále podle výpovědi P. Půčka proti této obžalobě, kterou uvedl během soudního řízení, a také podle výpovědi svědků a tehdejších místních činitelů, kteří žádali kněze o vyjádření, kterým by situaci uklidnil.

V důvodech obžaloby se nejdříve uvádí, že P. Půček zneužíval svého duchovního úřadu nejenom při lednových kázáních, ale také už v předchozí době, a to tak, „*že při kázáních v kostele kritisoval politický běh života v republice ve smyslu nepřiznivém lidově demokratickému řádu republiky a tímto způsobem vykonával vliv na smýšlení věřících, kteří chodili do kostela. To mělo za následek, že občané zejména v Nedašově a v Nedašově Lhotě byli zahroceni proti lidově demokratickému řádu republiky, zejména byli zaujati proti orgánům hospodářské kontroly, kteří měli v prosinci 1948 spolu s dělníky prováděti kontroly zásob obhospodařovaných věcí. Tehdy nedošlo k incidentům jedině proto, že do Nedašova tyto kontroly nepřišly.*“⁹⁵

⁹² I když to ve spisech nikde přímo uvedeno nebylo, tak je možné, že se zde naráželo na tzv. „kazatelnicový zákon“ (č. 111/1919 Sb.). Ten, pod trestem vězení, zakazoval duchovním při kázání, či jiných podobných příležitostech kritizovat platné či navržené zákony, doporučovat či kritizovat určité politické strany nebo organizace, volební kandidáty či politický tisk. Srov. *Politický katolicismus v nástupnických státech Rakousko-Uherské monarchie v letech 1918–1938*, Univerzita Palackého, Olomouc 2001, s. 38.

⁹³ Srov. Skutková podstata zprávy o zatčení. ABS Praha, Fond: V/Brno, sign. V-3208, Vyšetřovací svazek „Půček František a spol.“, f. 16.

⁹⁴ Srov. *Ibid.*

⁹⁵ Obžalovací spis. MZA Brno, Fond C 145 Státní soud Brno, sign. OR IIa 113/49, Spisy trestní věci „Půček a spol.“, f. 274r-274v.

Půčkovi tak také bylo dáváno za vinu, že vyprovokoval napětí mezi obyvateli kvůli hospodářským kontrolám a tím je vedl k protistátnímu smýšlení. Tato jeho činnost pak měla vyvrcholit právě při lednových kázáních:

„Obviněný Půček však pokačoval ve své protistátní činnosti takovým způsobem, že při kázání dne 1. ledna 1949 z kazatelny v římském kostele v Nedašově vyzýval přítomné v kostele shromážděné – byli to občané z Nedašova a Nedašové Lhoty – aby nečetli Jiráskovy spisy, že je nepokládá za vhodné pro věřící lid, že v těch spisech je lež a aby tyto spisy v kamnech spálili. Dále vyzýval obviněný Půček z kazatelny, aby občané neposlouchali státní rozhlas, poněvadž je tam samá lež. Obviněný Půček pobuřoval z kazatelny zejména nejen proti popularisaci Jiráskových spisů jak k tomu dal podnět prezident republiky Klement Gottwald, ale vůbec proti republice a proti jejímu lidově demokratickému zřízení.“⁹⁶

Tato kázání se tak měla stát příčinou velkého zneklidnění občanů, zejména ve vztahu ke státnímu zřízení. Proto byl kněz upozorněn a varován některými z tehdejších místních činitelů, aby si při kázání dal pozor na to, co říká a zároveň byl požádán, aby při dalším kázání lidi uklidnil. Půček to přislíbil a 9. ledna se při kázání k těmto věcem opravdu vrátil. Způsob, kterým to udělal, ale prý občany v jejich negativním postoji ještě utvrdil, a navíc je měl vyprovokovat k tomu, že začali svého faráře hlídat:

„Avšak místo, aby uklidnil, prohlásil, aby občané neměli o něho strach, že ví, že za své poslední kázání bude vyšetřován, případně zatčen, ale že si všechno vytrpí sám. Tímto prohlášením docílil jen toho, že zahrotil jím fanatisované občany ještě více proti lidově demokratickému zřízení a takto veřejně z kazatelny oznámil, že bude za to vyšetřován. Proto někteří zfanatizovaní občané rozhodli se, že budou konati hlídky v blízkosti farního úřadu, aby v případě, že přijde někdo obviněného Půčka vyšetřovati mohli vyrozumět veškeré obyvatelstvo obce, aby mohli zabránit státním orgánům ve vyšetřování, resp. zatčení obviněného Půčka.“⁹⁷

Sám P. Půček, při hlavním přelíčení konaném v květnu 1949 v Uherském Hradišti, o obsahu svých kázání vypovídal.

„Pokud jde o má kázání ze dne 1.1.1949 a z 9.1.1949, četl jsem při kázání 1.1.1949 pastýřský list československých biskupů, který měl dogmatickou náplň, vyzýval věřící k věrnosti k církvi a víře, pravil, že církev je sloup pravdy, že je jeden Bůh a jeden křesť, že církev hledá pravdu a zastává ji. Vyzýval věřící, aby byli čistí správní a mravní.“

⁹⁶ Ibid. f. 274v.

⁹⁷ Ibid., f. 274v-275r.

Pokud jde o rozhlas, pak jsem po přečtení pastýřského listu pravil, že není pravdou, jak bylo řečeno v rozhlase, že se kněží stydí čísti pastýřský list ba naopak, že je nám radostí jej číst, protože biskupové jej psali vlastní krví v obavě o národ a vlast. Já jsem říkal, že dobrý katolický kněz se jej čísti nestydí, pouze kněz kolísavý, který neví kudy kam, ten že se jej stydí číst. Ve svých kázáních dávám časové příklady o pravdě, tak jsem to stejně aplikoval i s pastýřským listem. Nechtěl jsem mluvit proti státnímu rozhlasu. Nevím, zda jsem výslovně mluvil o lži. Tohoto slova jsem možná použil o obsahu řeči místního nedašovského rozhlasu, kde jakýsi nevzdělanec mluvil o tom, že lidovcům rostou rohy a že se jim musí tyto pozutínat. Já jsem tehdy skutečně řekl z kazatelny, aby se takové řeči neposlouchaly a když se to vysílá, aby si lidé zavřeli okna. Církev má právo a povinnost upozorňovat věřící na to, kde je lež a kde pravda, musí mít proto právo i kritisovat veřejný život. Jinak by přece nebyla na nic. Tak to nařídil již Kristus. Je-li napadán veřejně papež, musíme ho někde hájit a jinde než na kazatelnách nemáme místa. Vůbec nemáme jiné možnosti k hájení pravdy. Pravda se lží budou vždy v boji. Lidé musí být prodchnuti církevním duchem.“⁹⁸

V důvodech obžaloby bylo zmíněno, že součástí Půčkova kázání bylo i negativní vyjádření o spisech A. Jiráska. K tomuto kněz vypověděl:

„Pokud jde o Jiráskovy knihy, to jsem řekl, že jsou krásné, ale že ty partie o jesuitech neodpovídají pravdě a to, že katolíky bolí. Mluvil jsem o Jiráskovi v souvislosti s pastýřským listem. Protože jsem se domníval že ty Jiráskovy knihy budou lidé nyní houfně čísti, tak jsem věřící chtěl pouze upozornit na to, aby nalézali ve všem pravdu. Je přeci notoricky známo, že pan president dal popud k Jiráskově akci, a že nyní bude ty knihy čísti každý. Já jako kněz mám právo lidi uvědomit, řekl jsem to ostatně jen letmo, nijak jsem to nezduřazňoval. Nic konkrétního jsem tím nemyslel, poukazoval jsem jen na náboženskou stránku. Odezvu měl jen pastýřský list, ne má zmínka o Jiráskových knihách.“⁹⁹

Reakcí na toto kázání měl být údajný rozruch mezi lidmi, který přiměl místní činitele požádat Půčka, aby lidi uklidnil. Ve své výpovědi kněz udává, že s tímto požadavkem souhlasil a přidává také svoji další reakci:

„Po tomto kázání za mnou přišel jeden funkcionář ještě s jedním občanem na faru, a žádali mne, abych lidi uklidnil. Já jsem jim to slíbil, ač jsem si nebyl vědom, že bych se něčeho trestného dopustil. Jejich žádosti jsem se podivil. Také jsem jim řekl, že

⁹⁸ Výpověď P. Františka Půčka při hlavním přelíčení. *Ibid.*, f. 337r-337v.

⁹⁹ *Ibid.*, f. 337v.

se sám zodpovím, budu-li pro své kázání vyšetřován, jestli mne někdo křivě obvinil nebo si křivě vyložil má slova. ¹⁰⁰

Svůj údajný podíl na zneklidnění mezi obyvateli kvůli hospodářským kontrolám Půček vysvětlil takto:

„Již dříve, asi 8.12.1948 bylo mezi sedláky v Nedašově rozrušení nad prováděním hospodářských kontrol v Lidči a Lidečku. Já jsem tehdy lidi soukromě, ne z kazatelny uklidňoval, aby se nebáli, že když odevzdali to, co měli, že se nemusí ničeho bát. Také jsem osobně uklidňoval napětí mezi rolníky a brumovskými dělníky¹⁰¹. Rolníci měli o mne strach a říkali, že to se mnou dopadne jako s nimi. O Jiráskovi jsem při takových příležitostech nemluvil. ¹⁰²

Když se vrátíme k lednovým kázáním, tak Půček o své reakci na údajný neklid mezi lidmi v souvislosti s kázáním z 1. ledna uvádí:

„Po kázání dne 9.1.1949 jsem v ohlašování pravil: „Mezi vámi se šíří různé pověsti, lidé se o mne bojí. Je to zbytečné. Co jsem z kazatelny mluvil, to si také sám zodpovím. Já se nebojím, i když si někdo má slova snad křivě vyložil a mne proto křivě obvinil. Já se obhájím, jsem strážcem Mariánské svatyně a Panna Maria mne neopustí.“ ¹⁰³

Výpověď pak pokračovala vyjádřením: *„Nic jiného jsem nemluvil a obžaloba je v tomto bodě nesprávná,* ¹⁰⁴ čímž Půček upozornil na nepravdivost bodu obžaloby, podle kterého měl vyzývat k tomu, *„aby občané neměli o něho strach, že ví, že za své poslední kázání bude vyšetřován, případně zatčen, ale že si všechno vytrpí sám.* ¹⁰⁵

Zajímavé je vyjádření jednoho ze svědků, pana Františka Kozubíka, tehdejšího předsedy KSČ v Nedašově, a jednoho z činitelů, kteří osobně žádali Půčka o uklidnění situace.¹⁰⁶ Ve výpovědi o kázáních a své reakci na ně, uvádí několik stručných informací:

„Ta kázání ze dne 1. a 9. ledna t.r. jsem neslyšel. Říkali mi o nich jen soudruzi. Rozruch v Nedašově zavínil můj předchůdce ve vedení místní organizace KSČ. Byl to

¹⁰⁰ *Ibid.*

¹⁰¹ Jednalo se o občany ze Závřší, kteří byli zaměstnaní a pracovali ve státním podniku v Brumově. Farář se tedy do tohoto sporu vložil, protože šlo vlastně o napětí mezi obyvateli Závřší a tedy jeho vlastními farníky.

¹⁰² MZA Brno, Fond C 145 Státní soud Brno, sign. OR IIa 113/49, Spisy trestní věci „Půček a spol.“, f. 338r.

¹⁰³ *Ibid.*

¹⁰⁴ *Ibid.*

¹⁰⁵ *Ibid.*, f. 275r.

¹⁰⁶ Srov. Protokol s P. Františkem Půčkem. ABS Praha, Fond: V/Brno, sign. V-3208, Vyšetřovací svazek „Půček František a spol.“, f. 31.

darebák, který vyhrožoval rolníkům. Já jsem svolal proto schůzi, na které jsem ho svrhl. Mně řekli lidé, že farář říkal, že nemají poslouchat takové darebáky, jako máme v tom našem místním rozhlasu v Nedašově, o státním rozhlasu nemluvil. Já jsem šel proto za ním a žádal jsem ho, aby již nic takového nemluvil. On mi to slíbil a na dalších kázáních jsem skutečně nic závadného neslyšel a jiní soudruzi také ne.“¹⁰⁷

Naopak poměrně podrobně a pozitivně se vyjadřuje o činnosti a osobě samotného Půčka, především ve vztahu ke komunistům, když uváděl, že už prý hned po válce kněz nabádal lidi, „aby netlačili komunisty z obecní rady. Podporoval také potřebné lidi ve stavbách a to jsou vesměs komunisté. Pokud si vzpomínám, tak dal Bubelovi z vedlejší vesnice své vlastní peníze, aby si mohl Bubela postavit domek. On rozdával peníze každému, kdo k němu přišel o pomoc. Obci daroval pan farář pozemek vybudování silnice. On tu silnice zbudoval ze svých peněz. On sbíral peníze na ni po svých známých. Nevím, kolik to mohlo stát. Vaňkovi dal své vlastní pole na stavbu domku. Miklasovi a Šenkeříkovi pomohl se stavbou domku. Já jsem slyšel, jak pan farář prohlásil z kazatelny, že je komunista.“¹⁰⁸

V závěru výpovědi pak byly uvedeny ještě další informace ohledně kázání a následné reakce, které byly ale opět v určitém rozporu s tím, co bylo uvedeno výše, v důvodech obžaloby. Pan Kozubík totiž uváděl:

„Pokud jsem já jeho kázání navštěvoval, vždy kázal nábožensky, neslyšel jsem ho kázat o Jiráskovi, nebo o politice. Sám jsem jeho kázáním pohoršen nikdy nebyl. Nevím, kdo na něho podal oznámení. Neslyšel jsem řeči mezi lidmi, že by mu hrozilo zatčení. Také si nepamatuji, že by byla řeč mezi občany v Nedašově nebo mezi tamními soudruhy o tom, že by ho chtěli hlídat a chránit. Celá věc se přihodila podle mého názoru jen proto, že lidé jsou u nás udřeni a o nic se nestarají a pak, když se něco stane, tak jsou jak omráčeni.“¹⁰⁹

Další ze svědků, Josef Fojtík z Nedašova, se ve své výpovědi vyjadřoval na adresu P. Půčka podobně a i jeho výpověď obsahuje několik informací, které byly opět v protikladu k obžalobě.

¹⁰⁷ MZA Brno, Fond C 145 Státní soud Brno, sign. OR IIa 113/49, Spisy trestní věci „Půček a spol.“, f. 348v.

¹⁰⁸ *Ibid.* Co se týká údajného Půčkova prohlášení, že je komunista, tak to zřejmě byla Kozubíkem nepřesně vyjádřená skutečnost, že P. Půčkovi bylo za jeho snahu o bezkonfliktní postoj k tehdejšímu státnímu zřízení přezdíváno „komunistický panáček“, jak uvedl také sám Půček ve svém průvodním návrhu k hlavnímu přelíčení. Srov. *Ibid.*, f. 304v.

¹⁰⁹ *Ibid.*, f. 348v.

„Do kostela na kázání jsem chodil dosti pravidelně. On pan farář před posledními volbami z kazatelny lidi usměřňoval. Po převratě v r. 1945 on politicky vůbec moc činný nebyl. Ale již v r. 1935 veřejně z kazatelny prohlásil, že má k nám rudým blíže, než k jiným. V r. 1946 se stavěl za NF., po únoru nebyl vůbec politicky aktivní. On se u nás staral jen o hospodářské věci. Spravoval tam cestu, silnici, sám na ni sebral mezi lidmi peníze. Nejen peníze, které získal sbírkami, ale i své vlastní peníze dával lidem na domy, střechy, a jiným lidem zase na získání zdraví, on dával každému to, co potřeboval. On je horkokravný a z kazatelny tlumočil jen to, co se nelíbilo farníkům.“¹¹⁰

Co se týká vlastních kázání z 1. a 9. ledna 1949, tak svědek udával:

„Slyšel jsem, že něco řekl o Jiráskovi. Ale o tom rozhlasu, to mluvil o místním nedašovském rozhlasu, on bývalý předseda místní organizace KSČ v Nedašově nebyl na místě, rozeštvával zbytečně lidi, on tam nepopudil jen katolíky, ale i nás ostatní občany.¹¹¹ O těch Jiráskových knihách řekl jen to, že některá místa v nich nejsou pravdivá, na nic jiného se nepamatují.“¹¹²

Z toho, co je ve výpovědi dále uvedeno se ukazuje, že možným důvodem reakce místních činitelů nebyl ani tak neklid obyvatel jako spíš to, že si Půček zřejmě svojí zmínkou o Jiráskovi, dovolil vyjadřovat se k tehdejšímu politickému dění.

„My jsme si tehdy řekli, že by se neměl míchat do politiky, prostě, aby kázal jen o tom, co patří do sféry církve a proto jsme poslali za ním delegaci, aby toho pro příště zanechal. On také slíbil, že více o těch věcech mluvit nebude a že své výroky odvolá.“¹¹³

Jak bylo řečeno výše, Půček na tuto výzvu reagoval:

„Také to v kostele veřejně odvolal, já jsem tam byl, říkal prostě, že to, co patří císařovi, má se dáti císaři, a co Bohu, to se má dáti Bohu, také říkal něco o panence Marii, ale co, nevím.“¹¹⁴

O údajném neklidu mezi lidmi a také případných obavách o kněze, které měly být důvodem hlídání farního úřadu, bylo ve výpovědi uvedeno:

„My jsme o něj, ani straníci, ani ostatní občané, neměli strach. Na schůzi KSČ, před tou melou, jsme se dohodli, že se o tom více jednat nebude a řekli jsme to i

¹¹⁰ *Ibid.*, f. 349r.

¹¹¹ Tak to uváděl ve své výpovědi při hlavním přelíčení i sám P. Půček: „Předseda místní org. KSČ v Nedašově prohlásil veřejně místním rozhlasem, že lidovci mají rohy a že je třeba jim je usekat. Pro tyto jeho výroky vzešlo v Nedašově tak veliké pobouření, že byl z AV MNV v Nedašově vyloučen.“ *Ibid.*, f. 338v.

¹¹² *Ibid.*, f. 349r.

¹¹³ *Ibid.*

¹¹⁴ *Ibid.*

*instruktorovi. Někdo to ale rozmazal, aby se uplatnil a udal to. Toho bývalého předsedu KSČ jsem už zlikvidovali. Byl to štváč. U kostela jsme při té mele nebyl. Neslyšel jsem, že by se byli občané dohodli, že budou faráře hlídat. Všechno vlastně vzniklo proto, že v obci nejsou mnozí funkcionáři na pravém místě. Třenice snad vznikly i pro ty hospodářské kontroly. Nějaké řeči o tom, že nám dělníci vezmou faráře byly. Říkal to ten Kozílek, bývalý předseda OV ten si počínal jako Hitler. My jsme odevzdali dodávky dobře. Všichni obžalovaní splnili dodávky vzorně. Půček i z kazatelny nabádal lidi k tomu, aby dodávky plnili, aby se sami uskrovnili, aby lidé ve městech měli co jíst. I pro Rusy po válce opatroval potravu.*¹¹⁵

Uvedené výpovědi dokazují, jak přísně byl ze strany tehdejšího státního zřízení posuzován jakýkoliv možný nesouhlas s názorem, který jím byl oficiálně předkládán. Takovým možným nesouhlasem mohla být i kázání nedašovského kněze, a proto se je zástupci StB rozhodli prošetřit.

3.2.2 Přerušovaný výslech

Před koncem roku 1948 skutečně nastalo mezi nedašovskými sedláky rozrušení nad prováděním hospodářských kontrol. Někteří z místních totiž byli zaměstnáni ve státním podniku v Brumově a jako zaměstnanci státu (dělníci) byli podporováni z dávek, které museli odvádět rolníci. V souvislosti s tímto tedy vznikl spor mezi dělníky a rolníky. P. Půček, který jako kněz měl své farníky vést ke křesťanským hodnotám, mezi něž také patří odpuštění, vzájemný respekt a řešení sporů pokojnou cestou, se do tohoto sporu vložil a snažil se napětí urovnat, přičemž mu bylo dělníky vyhrožováno, že brání rolníky a může být proto vyšetřován.

Když pak přijeli vyšetřovatelé StB kvůli Půčkovým lednovým kázáním, tak zřejmě došlo k vyvrcholení událostí z poslední doby. Nervozita z hospodářských kontrol pramenící ze sporu mezi rolníky a dělníky, spojená s obavami o oblíbeného kněze, jemuž bylo vyhrožováno výslechem, byly hlavními podněty pro to, že se lidé vydali k faře, když se dozvěděli o tom, že je P. Půček skutečně vyslýchán.¹¹⁶

Počátkem vlastních událostí byl pátek 21. ledna 1949 kolem tří hodin odpoledne. Symbolicky to bylo právě v den a dobu, kdy si křesťané připomínají smrt Krista na kříži, což bývá vyjádřeno zvoněním zvonů na kostelní věži. Tak tomu bylo v tento den i

¹¹⁵ *Ibid.*

¹¹⁶ Že mezi lidmi byly tyto obavy a někteří byli přesvědčeni o tom, že si pro Půčka přijeli brumovští dělníci, mohou dosvědčit i výpovědi uvedené ve spisech. Srov. *Ibid.*, f. 340r-342r.

v Nedašově, kdy šel zvonit místní kostelník pan Jan Pacík. Ten byl později obviněn z toho, že svým zvoněním dával lidem poplašný signál k tomu, že si přijeli pro kněze a aby ho přišli bránit.¹¹⁷ Už předtím ale přišel na faru telefonát z Brumova, který oznamoval, že byl vyslýchán kaplan Antonín Balcárek a že vyšetřovatelé StB jedou i do Nedašova.¹¹⁸ Jestli a jak se mezi lidmi dostal obsah telefonátu, nebo šlo o reakci na podezřelé auto, přesně nevíme. Jisté však je to, že se mezi lidmi dostala zpráva o tom, že přijeli vyslýchat kněze a že ho snad i odvezou.

Tato zpráva se velmi rychle rozšířila. Mnoho lidí proto vstalo od své práce, někteří se chopili toho, co měli po ruce, a šli se podívat k faře, kde se postupně sešlo 300 až 400 lidí. Na faře už mezitím probíhal výslech. Lidé venku čekali, až vyšetřovatelé vyjdou, a byli nachystaní zabránit zatčení kněze, kdyby k tomu náhodou došlo. S ubíhajícími minutami ale narůstala nervozita, a tak shromáždění lidé zřejmě využili pootevřených dveří, které tak zůstaly po odchodu jednoho z vyšetřovatelů, který opustil faru ještě před tím, než se lidé u ní sešli,¹¹⁹ a dostali se dovnitř. To už ale shromáždění před farou zpozoroval oknem i kněz, a tak vyšel z kanceláře, aby situaci uklidnil. Když ale rozčilení lidé uviděli v kanceláři mladého vyšetřovatele Josefa Gotzmana, který měl 25 let¹²⁰ a který se podle jejich domněnky chystal kněze, kterého si velmi vážili, možná i odvézt, tak se věc rozhodli vyřešit sami. V té souvislosti prý později předseda národního výboru řekl, „*že kdyby poslali v uniformě četníka, tak se nic takového nestalo.*“¹²¹ Lidé popadli mladého vyšetřovatele, vyhnali ho ven a ve svém rozrušení přitom neváhali ukázat mu svůj názor i pěstmi. A protože ulice vedoucí ke kostelu byla plná lidí a Gotzmann tudy utíkal, tak si další lidé přisadili. Proto nakonec zbitý doběhl k autu, kterým byl hned odvezen.

Tuto událost nyní přiblížím pomocí výpovědí a vzpomínek některých konkrétních osob.

Jeden z přímých účastníků, pan Kolínek z Nedašova, v té době 14-ti letý, se v tu dobu vracel z Brumova, a když viděl rozčilené lidi, jak jdou k faře, tak se ze zvědavosti přidal k nim. Později na tyto události vzpomíná:

¹¹⁷ Osobní svědectví, vzpomínky lidí na případ „Půček a spol.“ Rozhovory s občany, provedené zlínským redaktorem Vojtěchem Cekotou, 1993. Plné znění v příloze na CD.

¹¹⁸ Srov. Protokol s Františkem Půčkem. ABS Praha, Fond: V/Brno, sign. V-3208, Vyšetřovací svazek „Půček František a spol.“, f. 31.

¹¹⁹ Výslech svědka Jaroslava Novotného. MZA Brno, Fond C 145 Státní soud Brno, sign. OR IIa 113/49, Spisy trestní věci „Půček a spol.“, f. 234v.

¹²⁰ Výslech svědka Josefa Gotzmana. *Ibid.*, f. 230r.

¹²¹ Osobní svědectví, vzpomínky lidí na případ „Půček a spol.“ Rozhovory s občany, provedené zlínským redaktorem Vojtěchem Cekotou, 1993. Plné znění v příloze na CD.

„No a teďka ten hlouček těch lidí zůstal váhat, co se stane. Čekali, kdy půjdou už z fary, kdy ho povedou, že mu ho vezmou nebo že se na něj vrhnou. Jenomže to bylo 10 minut, 15 minut a ono, byli nervózní. A to bylo už víc a víc lidí. Narůstalo to. A teď, jak ti lidé vtrhli na tu faru, tak začali rvát. Půček vyšel z kanceláře a začal křičet: ‚Občané, občané, uklidněte se, všechno se urovná.‘ Tak je on uklidňoval, aby nedošlo hned ke rvačce, ke krveprolití. A teď ten estébák vycházel z té místnosti a oni na něj hned začali křičet, co tady pohledává a on ve strachu začal opakovat samé ‚já, já,...‘ a že se přišel velebníčka zeptat, nebo vyšetřit, to už nevím. A lidi na něho ‚co ty máš s ním co pohledávat!‘ a začali do něho drcat. A farář dál volal ‚občané, občané,...‘ a teď už tam byli samí chlapi, drcali do něho na té chodbě a on se vůbec nebránil, protože viděl tělo na těle. No a jak do něho drcali, tak tady jsou takové ostré schody z fary, tak oni do něho drcli a on letěl dolů. No ale stejně nespádl, protože se zastavil o lidi, kteří tam všude byli. A tam ho začali ženské mlátit a jedna mu utrhla límec. A on už po těch schodech utíkal a to už nechávali, nebránili mu, ale mlátili ho. V kopci ho asi někdo kopl, protože najednou sletěl na zem a tam ho zase mlátili a tomu chlapovi moc tekla krev z hlavy a huby. Nakonec se postavil a utíkal dolů, kde už na něho čekali ostatní chlapi, otevřeli mu dveře od auta, kam on spadnul, ještě mu nohy trčely ven z auta a už jeli pryč.“¹²²

Sám vyšetřovatel Gotzmann při výslechu tyto události popisoval následovně:

„(...) asi v 15. hod. jsme přijeli do Nedašova. Služební vůz jsme zanechali kus od fary, abychom nevzbudili pozornost a já se strážm. Novotným jsme se odebrali na faru. Kaplanovi Půčkovi jsem se představil jako člen státní bezpečnosti a ukázal mu služební odznak. Pak jsem jej vyslychal v jeho věci a o tom jsem sepisoval tužkou protokol. To mně trvalo asi 1/2 hodiny. Novotný odešel o chvíli dříve z fary. Při našem příchodu i později během výslechu byl všude naprostý klid a nikde nebylo viděti nic podezřelého. Po výslechu mně Půček protokol podepsal, já si jej uložil do aktovky a ještě jsem něco hovořil s Půčkem, když v tom se otevřely dveře a do místnosti vnikl větší počet mužů a to asi 30. Tázal jsem se jich co si přejí, ale první z mužů na mně zakřičel: ‚Kdo je ten udavač?‘ Další vysvětlení jsem již podati nemohl, protože mužové se na mně vrhli, vyrvali mně z ruky aktovku a vyvlekli mě do chodby a při tom mě tloukli po hlavě a kopali mne. Kaplan Půček volal hned při příchodu oněch mužů ‚lidičky, neplašte se, to je od krim. policie‘, ale další jeho slova zanikla v křiku a celkovém chaosu. Nakonec

¹²² Srov. Osobní svědectví, rozhovor s panem Karlem Kolínkem, provedený malířem, restaurátorem Petrem Káňou, 1. března 2009. Plné znění v příloze na CD.

mně venku muži shodili po hlavě ze schodů a ležícího na zemi kopali do obličeje a tloukli. Při tom též bylo slyšeti výroky: „Zabijte ho“. Venku bylo lidí mnohem více a mezi nimi byly děti, proto jsem nechtěl použití střelné zbraně. Pak jsem se dal na útěk k autu a dav mě pronásledoval. Když jsem nasedl do auta, ještě lidé házeli po autě klacky a kamením.“¹²³

Závažnost jeho zranění potvrzuje také lékařská zpráva, v níž bylo, na základě vyšetření ve vsetínské nemocnici, o zdravotním stavu vyšetřovatele Gotzmana zjištěno:

„Tržnozhmožděná rána na temeni hlavy, otřes mozku, podlitiny spojivky pravého oka, kořenu nosního a pravé očníce. Neschopnost k povolání trvala do 20. 2. 1949.“¹²⁴

Skutečně tak bylo spácháno násilí, ale zároveň je nutno dodat, že o pozdějším zdravotním stavu vyslýchaných účastníků, který byl v důsledku používaných násilných vyšetřovacích metod mnohdy nejméně srovnatelný se stavem Gotzmana, nebylo uvedeno oficiálně nikde nic.

P. Půček, podle protokolu, který s ním byl sepsán při vyšetřování ve Valašských Kloboukách, událost popisoval následovně:

„Asi kolem 15 hod. přišli k faře dva neznámí muži, kteří do bytu zazvonili. Šel jsem otevřít a jeden z nich mi ukázal služební odznak kriminální policie. Oba dva jsem pozval do kaplanky. Po příchodu do kanceláře mi jeden z nich sdělil, že mě jde vyšetřovati ohledně protistátních výroků, které jsem měl pronést při kázání v kostele. Jeden z těchto mužů si sedl a počal se mnou sepisovati o této záležitosti protokol. Než tento protokol byl sepsán, druhý orgán z kanceláře odešel na ulici. Za malou chvíli jsem z okna fary pozoroval, že kolem fary se shlukují lidé, ženy a muži a z jejich výrazu tváře jsem pozoroval, že jsou velmi rozrušeni. Orgán seděl a protokol dopisoval, aniž by pozoroval že kolem se něco děje.“¹²⁵

Gotzmann při popisu události uvedl, že po sepsání protokolu ještě o něčem s Půčkem hovořil. Možný obsah tohoto hovoru přibližuje ve své výpovědi Půček:

„Když orgán protokol se mnou sepsal, tento jsem podepsal a pak jsem mu sdělil, že kolem fary se shlukují lidé, aby vyčkal v kanceláři, než těmto lidem vše vysvětlím.“¹²⁶

¹²³ Výslech svědka Josefa Gotzmana. MZA Brno, Fond C 145 Státní soud Brno, sign. OR IIa 113/49, Spisy trestní věci „Půček a spol.“, f. 230v.

¹²⁴ Lékařská zpráva. *Ibid.*, f. 232r.

¹²⁵ Protokol s P. Františkem Půčkem. ABS Praha, Fond: V/Brno, sign. V-3208, Vyšetřovací svazek „Půček František a spol.“, f. 31-32.

¹²⁶ *Ibid.*, f. 32.

Lidé však vtrhli do kanceláře dřív než stačil cokoli udělat a i když se snažil na nastalou situaci zareagovat, proti sročenému davu sám nestačil.

„Já jsem je chtěl uklidnit a proto jsem zvolal: ‚Lidičky, co tu chcete, to je pán od kriminální policie a byl se mnou psán pouze protokol!‘ Lidé si však nedali říci, křičeli jeden přes druhého, pak se vrhli na orgána, byl jimi uchopen za vlasy, vyvlečen na chodbu. V tom okamžiku předstoupil jsem před dav, který jsem se snažil zprvu jen svými slovy, tak i rukama tento dav zatlačit z prvu do chodby, dále pak až k domovním dveřím fary a to za tím účelem, abych mohl tyto dveře uzamčít. Když toto se mě podařilo, uzavřel jsem hlavní dveře fary avšak zda tuto jsem uzamkl si již přesně nepamatuji. Jakmile jsem se vrátil zpět do mé kanceláře, viděl jsem na zemi u stolu, kde sepisoval protokol orgán od kriminální policie rozházeny různé spisy, taktéž i dvě pokrývky na hlavu a na zemi ležela aktovka. Tyto věci jsem po zemi posbíral a dal je do aktovky. Při sbírání uvedených spisů jsem seznal, že schází původní spis jmenovaného orgána, podle kterého jsem byl vyslýchán dále pak protokol, který byl se mnou sepsán.“¹²⁷

K tomu, jaká byla atmosféra v kanceláři poté co do ní vnikl dav, a jak lidé jednali s vyšetřovatelem, Půček ještě dodával:

„Dále udávám, že jakmile uvedený dav lidí přišel do kanceláře, slyšel jsem, že někteří žádali, aby orgán přečetl protokol se mnou sepsaný a ostatní zase dělali různé povyky jako např. nechceme protokol, vyhoďte ho, my si nenecháme panáčka vzít apod. O tom, že někdo zavolal zabijte ho nic nevím. Avšak vím, že uvedeného orgána někdo tahal za vlasy a tahali ho na chodbu. Na to jsem viděl od uvedeného davu ruce vzhůru a dav okolo orgána. Dále pak jsem viděl, že najednou podařilo se orgánu vyprostiti z ruk davu, který pak skrčeně propletl se davem a utíkal z fary po schodech dolů. Více jsem neviděl že by snad orgána někdo bil, buď holí nebo něčím jiným např. pažbami, železem apod.“¹²⁸

Tyto události shrnula StB ve skutkové podstatě zprávy o zatčení takto:

„Dne 21. ledna 1949, vyšetřoval orgán pobočky státní bezpečnosti ze Vsetína Josef Gotzman faráře Františka Půčka z Nedašova ve farní kanceláři v Nedašově. Během vřetřování shluklo se kolem fary asi 400 osob obojího pohlaví. Část těchto osob, výlučně samých mužů v počtu asi 20 vnikla násilím do budovy fary a pak do farní kanceláře kde orgán Stb konal své úřední jednání. Všichni společně vrhli se na orgána

¹²⁷ Ibid.

¹²⁸ Ibid.

Stb Gotzmana, vytáhli jej z kanceláře na chodbu a tam jej společně bili a kopali. Josef Gotzman snažil se utéci. Rozjitřený dav, hnal se však za Gotzmanem a ještě na útěku jej bil, povalil znovu na zem a tahal za vlasy. Gotzmanovi se pak podařilo přec uprchnouti, nasednouti do připraveného služebního auta a odejeti. Při přepadení na faře, zapomněl aktovku se služebními spisy a pistolí. Při startu auta, bylo na toto házeno kameny a klacky.

Další příslušníci Stb a to Josef Navrátil, Josef Novotný a Stanislav Sládeček všichni ze Vsetína udali, že když viděli utíkati zakrváceného Gotzmana, připravili vozidlo k okamžitému odjezdu. Sotva však Gotzman skočil do auta, počalo na auto padati kamení a klacky a mají za to, že kdyby se jim bylo nepodařilo velmi rychle odejeti, že je byl rozjitřený dav ubil.

Na této události nese hlavní vinu farář František Půček z Nedašova a to z následujících důvodů:

Farář Půček měl již několikrát v kostele v Nedašově kázání, které bylo ostře zahroceno proti nynějšímu lidově-demokratickému zřízení za což byl také orgány Stb vyšetřován a svým vlastním lidem upozorňován aby se mírnil, že to může mít pro něj nepříjemné následky. Asi před 14ti dny, mluvil farář Půček opět z kazatelny kde jak sám doznal, řekl že on kritizuje státní zřízení ale pravdivě a že ví, že může být za to i zatčen, ale že si svoje vytrpí. Tímto svým výrokem nepřímou vybízel věřící z jeho farnosti, aby jej střežili. Farář Půček také doznal, že věřící mu slíbili, že kdyby jej snad chtěli zatknout, že mu poskytnou pomoc. Toto jeho hlásání mělo za následek, že budova fary byla již asi 3 týdny střežena věřícími, což dokazuje ta okolnost, že ihned při příjezdu orgánů Stb, dne 21. ledna 1949 byla celá obec Nedašov a Nedašová Lhota srocena kolem kostela v úmyslu zabrániti případnému zatčení faráře i násilím, což se také skutečně stalo. Z toho je vidno, že všechny tyto přípravy byly konány s jeho vědomím a farář Půček úmyslně neučinil nic, aby připravované násilí odstranil.

V důsledku tohoto pobouření vyvolaného farářem Františkem Půčkem muselo býti za účelem zjednání veřejného pořádku a bezpečnosti soustředěno do prostoru Nedašova více jak 50 příslušníků SNB včetně krajského velitele z Gottwaldova mjr. Chytrého, kraj. bezpeč. referenta Červinku, posl. Mráze a poslance Janulíka.¹²⁹

Z uvedených informací je patrné, že Půček neměl zodpovědnost za shromáždění lidí u fary, ani za následné vyhrocení situace, kterou se on naopak snažil uklidnit. Tento

¹²⁹ Skutková podstata zprávy o zatčení. *Ibid.*, f. 4-5.

incident se tak stal hlavním podnětem pro další události, které měly vážné následky jak pro některé přímé účastníky, tak dokonce pro ty, kteří se na tomto činu vůbec nepodíleli.

3.2.3 Reakce bezpečnostních složek

Bylo pochopitelné, že tyto události musely mít odezvu ze strany tehdejších bezpečnostních složek. Nikdo ale nečekal takovou reakci, jaká následovala.

Po útěku vyšetřovatelů se dav pomalu rozcházel a někteří z mužů šli tuto událost zhodnotit do místní hospody „u Švacha“ a čekalo se, co bude. Tam se také mnozí zdrželi až do večera, který měl ovlivnit jejich životy na několik dalších dnů, týdnů, měsíců, nebo i do konce života.

Protože v ten samý den došlo ke srocení lidu i v Brumově, kde byl vyslýchán kaplan Balcárek, tak StB na tuto situaci reagovala následovně:

„Jelikož dav lidu rostl od hodiny k hodině a nebyl předpoklad pro zdárný zákrok příslušníků SNB okresu Val. Klobouky, musela býti povolána posila z okresu Zlín, Uh. Hradiště, Uh. Brod a Vsetín. Nato byl zjednán pořádek a klid v Brumově a pak postupně v Nedašově a bylo celkem zatčeno 26 osob včetně faráře Františka Půčka z Nedašova.“¹³⁰

Ve večerních hodinách tedy přijelo asi 8 autobusů a několik aut s ozbrojenými příslušníky StB a SNB (Sborů národní bezpečnosti), kteří obklíčili a uzavřeli celý Nedašov. Když pak kolona aut pomalu projížděla vesnicí a samopaly ozbrojení milicionáři někoho uviděli venku, ještě za jízdy vyskakovali, a v případě, že to byl muž, okamžitě ho brali k prvnímu výslechu, který probíhal v hospodě „u Švacha“, kam předtím také vtrhli. Vyšetřovatelé chtěli především zjistit jména těch, kteří byli aktivní při incidentu na faře, kteří se tedy zúčastnili útoku na vyšetřovatele Gotzmana. Při samotném vyšetřování, ať už v Nedašově či později ve Valašských Kloboukách, neváhali použít i násilí nebo zastrašování, aby se dozvěděli jména konkrétních lidí, od kterých se pak dalším nátlakem chtěli dozvědět průběh událostí, který by se shodoval s představou StB, a vynutit si případně jejich vlastní doznání. Jeden z prvních zadržených mužů při vzpomínce na příjezd příslušníků StB, popisoval:

„Když přijeli, to už byl večer, my jsme, zrovna jak dnes si pamatuju, drápali peří. Tata vyletěl ven, když to začalo hučet po té dědině, co se děje. To jel jeden autobus

¹³⁰ *Ibid.*, f. 5.

za druhým, to dunělo, jako když vojsko jede. Tata vyletěl ven, já jsem jenom na holé nohy baganče obul, boty gumové, ponožky a vyletěl jsem ven, 20 metrů před bránu. A už tři esenbáci běželi nahoru a křičeli: ‚Stůj, stůj, stůj!‘ No samozřejmě jsme se polekali a před samou bránou nás drapli i s tatů. A už zrovna nás sbalili a do hospody.“¹³¹

Muži, kteří zde byli ještě od odpoledních událostí, prý byli připraveni postavit se případné reakci ze strany StB, ale takto si to nikdo z nich nepředstavoval. Když uviděli jak do hospody vtrhl velký počet ozbrojených příslušníků milice, všichni se bez odporu vzdali. Zde probíhalo první vyšetřování a výslechy, při kterých chtěli vyšetřovatelé zjistit především jména těch lidí, kteří byli odpoledne u fary, a už tady neváhali použít nátlaku ve formě zastrašování a vyhrožování, aby tím dosáhli svého, jak dokládá také tato vzpomínka:

„Když nás nahnali ke Švachovi do hospody, tak tam nám řekl jeden příslušník, že kdyby na ně vyšla jenom jedna rána ze zbraně, tak udělali z Nedašova druhé Lidice.“¹³²

Pod takovým nátlakem tedy lidé vypovídali, a protože měli často strach a chtěli mít výslech za sebou, tak někteří uváděli i jména lidí, kteří u incidentu třeba ani nebyli. Tak se zde dostalo i mnoho nevinných a nezúčastněných. Když prostě padlo něčí jméno, ozbrojenci hned šli pro tohoto konkrétního člověka. Jedním ze jmenovaných byl i pan Kolínek, jehož syn vzpomínal:

„Asi o půl jedné v noci k nám přišel voják, protože jak vyslýchali toho Půčka, tak se ho ptali, protože na faře dělali kontrolu. A tam přišli v udírně na maso a to maso bylo naše. To bylo údajně 53 kilo a oni z toho v novinách udělali asi 3 metráky. A jak ho vyslýchali, kde to maso sebral, tak Půček řekl, že je to jeho spolu s Kolínkem. No a teď šli pro Kolínka a sebrali ho jako. Do rána tam byl tata ve škole a ráno v půl osmé ho pustili.“¹³³

Také uváděl k atmosféře, která v Nedašově vládla, že „všichni se báli, co se děje v dědině. Každou chvíli chodili vojáci pro někoho domů s kvérama. A tam vlezli do rodiny, toho sebrali, no podle výslechu, kdo s kým byl... Oni chtěli vědět jména těch, kteří byli v tom hloučku.“¹³⁴

¹³¹ Osobní svědectví, vzpomínky lidí na případ „Půček a spol.“ Rozhovory s občany, provedené zlínským redaktorem Vojtěchem Cekotou, 1993. Plné znění v příloze na CD.

¹³² *Ibid.*

¹³³ Osobní svědectví, rozhovor s panem Karlem Kolínkem, provedený malířem, restaurátorem Petrem Káňou, 1. března 2009. Plné znění v příloze na CD.

¹³⁴ *Ibid.*

Do hospody byl přiveden i P. Půček. Byl vyslýchán jako první a při svém výslechu prý doslova řekl: „*Seberte si mě a lidi pusťte.*“¹³⁵ Na tento požadavek však nebyl brán ohled a tak zde probíhalo vyšetřování dalších osob až do půlnoci, kdy místní hospodský Švach prohlásil:

„*Bylo půl noci, já zavírám. Jestliže hospodu neopustíte, já jdu spát, já nejsem povinen vás tady mít. Odvezte si je kde chcete, ale já zavírám a nebo nezodpovídám a žádám advokáta.*“¹³⁶

Tak se tedy vyšetřování přesunulo do místní školy, kam byli zadrženi muži vedeni v řadě za sebou, vždy po dvou a z každé strany šel milicionář ozbrojený samopalem. A už u hospody se přidalo k vyšetřování i násilí. Jeden z pamětníků vzpomíná:

„*U hospody hned dřískli jemu a jemu a že, ‚budete mluvit pravdu‘. No a odvedli nás do školy.*“¹³⁷

V nedašovské škole probíhaly výslechy celou noc (z 21. na 22. ledna 1949) až do sobotního poledne, kdy bylo zatčeno 20 mužů, včetně kněze Půčka, a odvezeno do vyšetřovací vazby ve Valašských Kloboukách.¹³⁸ Zatčení muži zde zůstali týden, během něhož byli nuceni podstoupit další výslechy. Po skončení vyšetřovací vazby byli převezeni (28. ledna 1949) do věznice krajského soudu v Uherském Hradišti,¹³⁹ která se později smutně „proslavila“ nebyvalou brutalitou vyšetřovacích metod. Díky dalšímu průběhu vyšetřování bylo odtud několik mužů propuštěno a konečná obžaloba (9. dubna 1949) tak byla podána na 15 zatčených,¹⁴⁰ kteří zde tedy zůstali až do soudu (25. – 27. května 1949).

3.3 Průběh výslechů

Při výslechu obviněných osob byly často používány i násilné metody. Přestože ve spisech StB je vždy pouze uvedeno, že konkrétní člověk učinil svoji výpověď na

¹³⁵ Osobní svědectví, vzpomínky lidí na případ „Půček a spol.“ Rozhovory s občany, provedené zlínským redaktorem Vojtěchem Cekotou, 1993. Plné znění v příloze na CD.

¹³⁶ *Ibid.*

¹³⁷ *Ibid.*

¹³⁸ Srov. Skutková podstata zprávy o zatčení. ABS Praha, Fond: V/Brno, sign. V-3208, Vyšetřovací svazek „Půček František a spol.“, f. 11.

¹³⁹ Srov. *Ibid.*, f. 30.

¹⁴⁰ Srov. Obžalovací spis. MZA Brno, Fond C 145 Státní soud Brno, sign. OR IIa 113/49, Spisy trestní věci „Půček a spol.“, f. 273r.

základě výsledku a o konkrétních metodách použitých při výslechu se explicitně nepíše, tak si o nich můžeme učinit určitou představu na základě výpovědí obviněných u soudu v Uherském Hradišti. Zde někteří vyšetřovaní sami udávali, že informace v protokolech pořizovaných při výslechu 28. ledna 1949 ve Valašských Kloboukách¹⁴¹ jsou nepřesné nebo dokonce nepravdivé¹⁴² a odůvodňovali to tím, že výpověď učinili na základě např. „silného rozrušení“, kdy byli ochotni vypovídat cokoli.¹⁴³

Následující rekonstrukce těchto událostí vychází z materiálů StB, soudního spisu a vzpomínek účastníků. Protože oficiální materiály mlčí o vlastním průběhu vyšetřování, bude jeho rekonstrukce vycházet primárně z osobních vzpomínek účastníků.

3.3.1. Škola v Nedašově

Muži, zadržení při prvním výslechu v hospodě „U Švacha“, byli v noci z 21. na 22. ledna 1949 přivedeni do školy, kde byli shromážděni v místnosti tehdejší třetí třídy (byla to největší místnost ve škole). Samotné vyšetřování probíhalo o patro výš a když padlo nějaké jméno, tak vyšetřovatelé neváhali zajít pro dotyčného třeba uprostřed noci. O tom, že zde používané vyšetřovací metody nebyly v pořádku, svědčily také reakce některých z přítomných příslušníků, jak uváděl jeden z vyslýchaných ve své vzpomínce:

„Já jsem tam byl dovedený asi ve dvě hodiny v noci. Že jako je na mě žaloby, že jsem na té faře byl. Mě sebrali z postele. Bouchali hrozně a že mě musí předvést. A jak jsme šli cestou do té školy, tak jeden z těch příslušníků mi pravil: ‚Jak jste na té faře byl, prosím vás, řekněte že jste tam nebyl, protože tam se dějou hrůze. To je hrůza, to se nedá vůbec to.‘“¹⁴⁴

A další přidává:

„To pravil i mně, když mě vedl podruhé na porážku. Vedl mě četník a na tom odpočívadle se ohlédl nahoru a pravil: ‚Příтели, držte se. Je zle, ale držte.‘“¹⁴⁵

¹⁴¹ Srov. Protokoly sepsané 28. ledna 1949 na Okresním velitelství SNB ve Val. Kloboukách s jednotlivými účastníky. ABS Praha, Fond: V/Brno, sign. V-3208, Vyšetřovací svazek „Půček František a spol.“

¹⁴² Srov. Soudní výpověď Františka Švacha a Martina Fojtíka. MZA Brno, Fond C 145 Státní soud Brno, sign. OR IIa 113/49, Spisy trestní věci „Půček a spol.“, f. 339r-340r.

¹⁴³ Srov. Soudní výpověď Josefa Holby. MZA Brno, Fond C 145 Státní soud Brno, sign. OR IIa 113/49, Spisy trestní věci „Půček a spol.“, f. 340r-340v.

¹⁴⁴ Osobní svědectví, vzpomínky lidí na případ „Půček a spol.“ Rozhovory s občany, provedené zlínským redaktorem Vojtěchem Cekotou, 1993. Plné znění v příloze na CD.

¹⁴⁵ *Ibid.*

O tom, že někteří z vyslýchaných vypovídali a udávali jména na základě strachu z brutálních metod používaných při výslechu, svědčí i další vzpomínka:

„A tak mě dovedli na tu chodbu. To tam právě vyšetřovali a to jsem slyšel tu bitku tam a ty křiky, prostě, jak to někteří nemohli vydržet, to sténání. Tak jsem musel čekat. No a já jsem jednomu tomu příslušníkovi, když měl takovou důvěru, říkal: ‚Že kdosi proti mě svědčí.‘ A on pravil: ‚Počkejte, já se tam zajdu podívat do papírů, já vám povím.‘ A jak jsem tam stál, tak přišel a pravil: ‚Nějaký Alois.‘ A shodou okolností toho Aloise vedli esenbáci znovu jako svědka a já pravím: ‚Lojzo, jak to, že proti mně svědčíš? Vždyť já jsem na té faře nebyl.‘ A hned: ‚Ticho, ticho!‘ Odehnali mě, toho Lojzu tam odvedli a potom volali mě. ‚Byl na té faře nebo nebyl? Poznáte ho?‘ ‚Víte, ale mě se zdá, že to není on.‘ Tak odvolal a potom mě pustili. Ale slyšel jsem a viděl jsem toho Holbu jak stál od krve, řetázky svázaný v té škole. Viděl jsem tam hrozné věci, to se nedalo vůbec. Dělal i posměchy z důstojného pána.“¹⁴⁶

Co se týká P. Půčka, tak pamětníci o průběhu jeho vyšetřování už pouze uvedli v odpovědi na otázku, zda byl bitý i on, že viděli, jak ho uhodili do tváře¹⁴⁷ nebo jak mu tloukli hlavou do tabule.¹⁴⁸ To jsou jediné zprávy o průběhu výslechu s P. Půčkem, protože jak uváděl pan František Švach, při své pozdější výpovědi u soudu, „*pan farář byl ale zvláště, nikdy jsme s ním již nebyli pohromadě.*“¹⁴⁹

Ostatní vyšetřovaní muži byli po příchodu do školy drženi v jedné třídě v přízemí a v patře probíhaly výslechy, při nichž vyšetřovatelé používali své brutální metody. Pamětníci popisovali třeba to, jakými pomůckami si vyšetřovatelé při výsleších pomáhali, nebo jak byli „ošetřováni“, když odcházeli od výslechů zbití.

„Nás odvedli první a dovedli nás do školy. Dovedli nás nahoru a tam nás vyšetřovali. Já sem byl u té drezůry a té bitky, jak mě bili. To jsem v životě nikdy neprožil. Já jsem prosil aby mě zastřelili, že se to nedá vydržet. Byli mě vším možným, co měli. Řetázky, palice, pendreky a co mohli kopali, prostě do zabítí. Prosil jsem: ‚Zastřelte mě, to se nedá vydržet.‘ A ten jeden pravil: ‚To není zastřelit, ale trpět.‘ A

¹⁴⁶ *Ibid.*

¹⁴⁷ Srov. *Ibid.*

¹⁴⁸ Záznam z 16. srpna 2009 od paní Anny Blábolilové (roz. Pacíkové), dcery tehdejšího kostelníka Jana Pacíka, která jej zapsala při příležitosti výstavy uskutečněné v roce 2009, v muzeu ve Valašských Kloboukách, na památku popisovaných událostí. Srov. Návštěvní kniha, Městské muzeum ve Valašských Kloboukách.

¹⁴⁹ MZA Brno, Fond C 145 Státní soud Brno, sign. OR IIa 113/49, Spisy trestní věci „Půček a spol.“, f. 339v.

trpěl jsem. Když jsme prosili o doktora: „Oni si dokonce přejí doktora! To neexistuje.“¹⁵⁰

Další z pamětníků, na otázku „čím že byli bití,“ popisoval zase svoji zkušenost:

„Řetazy po holých nohách. Převalili na půl, dolů hubou. Jeden si na mě sedl, řetázky a háčkem od kamen pěkně přihřátým. Já sem došel domů a nemohl se postavit na nohy. A to mě propustili, protože já jsem na nikoho nic neměl (...) Ty, které nepouštěli domů, tak zůstali tam, museli stát okolo zdi, čelem ke zdi. A ještě jak mě vyšetřovali, řeknu vám to všechno, napřed jsem musel stát v lavici, jeden mi držel samopal na zádech a dva si mě podávali po čuni a ,byls tam, nebyls tam.‘ A byli tam dva zepředu, dva zezadu a oni se střídali. Bili jak koně, zuby mám vymlácené.“¹⁵¹

Jiný při popisu svého výsledku uváděl:

„Já jsem byl první svázaný, tady s Frantou první třískaný. Mě tam poznal, prý jak jsem měl vysoké boty. A hned, ani ne do třídy, ale na tom odpočinku, jak se jde do té třídy, tam mě třískal svázaného, no až jsem byl celý od krve.“¹⁵²

Na otázku, čím byl bitý, pamětník odpovídal:

„No pěstmi, ale já už jsem se ani nedíval, jestli měli něco v ruce. Oko jsem měl takové, z nosu to všechno krev. Až toho bylo moc, tak už i on odešel a nic si nezapisoval, nic. Buď si to myslel jenom, co si zapíše, jinak zápisu nevedli nikde, až v Hradišti a v Kloboukách napřed.“¹⁵³

Také mluvil o tom, jak byl po výsledku „ošetřen“:

„A včil přišel ke mně takový starší četník v uniformě a praví:

„Co jste dělal, že jste takový celý od krve?“

„No dostal jsem.“

„A proč jste se neodtáhl?“

„Musel jsem stát v pozoru, aby se mu to lepší dávalo.“

Šel pro hubku do třídy, jak se pucovala tabule a tím mě poutíral a poslal mě do té třídy dolů.“¹⁵⁴

Podobné bolestné zkušenosti prožívali i další:

„Já jsem byl na té první porážce a mlátili, bili, do zabítí. Já jsem o to prosil, aby mě zastřelili, že to nemůžu vydržet. Odvedli mě pak zmláceného, tou hubkou co byla na

¹⁵⁰ Osobní svědectví, vzpomínky lidí na případ „Půček a spol.“ Rozhovory s občany, provedené zlínským redaktorem Vojtěchem Cekotou, 1993. Plné znění v příloze na CD.

¹⁵¹ *Ibid.*

¹⁵² *Ibid.*

¹⁵³ *Ibid.*

¹⁵⁴ *Ibid.*

tabuli, tím mě poutřali, protože jsem byl celý od krve. Byl jsem svázaný, na chvíli mě odvedli dolů a znovu mě sebrali na porážku a znovu na vyšetření a tam mě zas bili.

Jenom co já blbec jsem udělal. Jak mě mlátili, tak jsem tu ruku zdvihl a to jsem bouchnul do těch řetázků a to nestálo za to. Už mě bili a když jsem nemohl padnout na zem, musel jsem si kleknout a do břicha pětkrát a do žeber.“¹⁵⁵

Další z pamětníků přidává:

„Mě také vzali do té školy. Vedli mě nahoru a tam za těmi stoly seděli čtyři, takové větší šarže, i ženská tam byla mezi nimi a já už nevím, co jsem tam mluvil. Tož ti čtyři mě obstoupili a začali tak, že dávali facky pořádné a že byli čtyři, tak to bylo raz, dva, tři, čtyři, raz, dva, tři, čtyři, až mě tady rozbili (...) Pak mě chytili a vlekli k umyvadlu a tou hubkou mě tak dřeli. A potom mě dali do té třetí třídy, to jako bylo odsouzené, že půjdu pryč. Bili mě do tváře a od toho jsem byl tak zbitý, že jsem byl úplně černý, až k nepoznání.“¹⁵⁶

Při výslechu samotném pak nešlo jenom o to zjistit, kdo byl u fary a co tam případně dělal, ale vyšetřovatelé se zajímali i o věci, které s případem příliš nesouvisely a spíše naznačovaly tehdejší nálady státu vůči církvi.

„Když mě vedl podruhé z domu, tak Miklas, který dělal předsedu říkal: ‚Josefe, máš jít, jenom se tě něco zeptají.‘ A ten bachař, co byl jak kůň, tak říká:

‚V co věříš? V Boha nebo v Lenina?‘

‚No, Lenina jsem neviděl, Boha taky ne, ale věřím tomu, co mě učili rodiče.‘

‚My vám toho Boha z hlavy vyženeme.‘ To mě řekl ještě, jak mě vedl zpátky do školy. A také mě ho vyháněli: ‚Na zem! Vyzout!‘ A po nohách řetázky. Až do krve.“¹⁵⁷

Pamětníci vzpomínali i na tehdejšího kostelníka pana Jana Pacíka, o kterém si vyšetřovatelé mysleli, že ve tři hodiny dával svým zvoněním na věži kostela poplašné znamení ostatním lidem ve vesnici a jako s takto podezřelým s ním také zacházeli:

„Krvavé výslechy, bitím, bitím a bitím. Třeba kostelník, ten nebyl k poznání. Toho mlátili za to, že zvonil na poplach. Dali mu za vinu, že zvonil ve tři hodiny na poplach a oni nevěděli, komunisté, že ve tři hodiny se tu v každé díře zvoní klekání.

A ten byl tak zmlácený tady ve škole, že to byl strach se na něho podívat. Ten byl prostě podělaný, všechno, toho museli vléct a v Kloboukách ho jenom odnášeli.

¹⁵⁵ *Ibid.*

¹⁵⁶ *Ibid.*

¹⁵⁷ *Ibid.*

Když pak prý za ním přijela manželka do Klobouk, tak ji prosil aby se ho nechytala, protože ho všechno bolelo. A on byl úplně nevinný člověk, nebyl ani na faře. Byl to velice hodný člověk, pracovitý, svědomitý, odzvonil ty tři hodiny a šel dom.“¹⁵⁸

Uvedu zde ještě vzpomínku pana Kolínka z Nedašova, jehož vyprávění je v podstatě shrnutím toho, co bylo řečeno výše. Jenom zde připomenu, že také on byl odpoledne u fary, ale do samotného incidentu se už nezapojil. Když pak slyšel o tom, co se děje ve škole a že vyslýchají každého, kdo u fary byl, tak se skrýval, protože měl strach, že si přijdou i pro něho. Když ho později skutečně jeden z vyslýchanych ze strachu jmenoval, tak si pro něj vyšetřovatelé opravdu přišli:

„A teď najednou ten voják zatočil k nám a říká: ‚Á to jdou pro mě.‘ A teď jsem dával pozor, co se u nás děje. A ten voják vykládal otci: ‚Pane Kolínek, nic se vám nestane, jenom řekněte, kde ten váš kluk je. My se chceme jenom na něco zeptat.‘ No a teď bratr Janek, on byl asi o deset let straší ode mě, tak šel do dveří domku, kde jsme bydleli a volal: ‚Karle, Karle!‘ Já jsem se mu ukázal zpoza rohu a on: ‚Pojď sem, pojď sem! Běž s tím vojákem, ale hubu ti rozbiju, jak na někoho něco povíš.‘ No a než mě ten voják dovedl do školy, tak že si mám rozmyslet co budu vykládat, že nikoho nesmím co kde kdo byl, jinak že by mně rozbili hubu, no a že to mám pořád opakovat. No a dovedl mě do té školy.“¹⁵⁹

O tom, jak probíhal výslech ve škole dále uváděl:

„A tam byl (vyšetřovatel), jak je ten stupeň, co učitel vyučuje, aby měl přehled nad tou třídou. Pistol měl vedle sebe, potom měl papír, do kterého o každém psal. No a teďka před tou lavicí a před tím stolem byli dva, co drželi toho, kterého vyšetřovali. No, i trochu mlátili, což mě taky trochu – drcli do mě. A teď se mě začali ptát a velice přísně na mě, abych všechno pověděl, co jsem viděl, jinak že to se mnou blbě dopadne, že mě čeká něco zlého. Tak jsem vykládal, jak jsem se dostal k faře a když jsem přišel k tomu, že už jsem tam byl, tak oni pořád chtěli abych někoho prozradil a já jsem neprozradil nikoho. Když ten výslech se mnou nedopadl jak oni chtěli, tak mě zase dovedli do třídy (...) ty lavice, jak je tam třeba 25 žáků v těch dvou řadách, nebo ve třech, tak všechny ty stoličky byly obsazené a v uličkách chodili vojáci. A ještě kromě toho, kolem zdí byl

¹⁵⁸ *Ibid.*

¹⁵⁹ Osobní svědectví, rozhovor s panem Karlem Kolínkem, provedený malířem, restaurátorem Petrem Káňou, 1. března 2009. Plné znění v příloze na CD.

některý ten občan a hleděl ke zdi a vedle něho další a další.¹⁶⁰ Z této třídy pak brali chlapy do toho autobusu (...) a v této třídě byl i Pacík, kostelník.¹⁶¹

Ke kostelníkovi a jeho fyzickém stavu dodával:

„Když už jsem toho Pacíka vzpomněl, tak oni ho asi moc zmlátili. On začal sténat, že by chtěl, on byl asi moc od krvi, no že by chtěl, aby mu donesli jiné kalhoty. Oni to opravdu udělali a jak on se převlékal, tak jsem ho viděl, jak měl ten zadek celý krvavý.“¹⁶²

Po nějaké době čekání ve třídě byl k výslechu předvolán znova. Ten už ale neprobíhal pouze ústně:

„Já jsem byl v té třídě asi hodinu, nebo hodinu a půl a teď jsem šel znovu k tomu výslechu. A už tam byl ten Zimek a oni ho chválili, že je to čestný chlap, ale oni ho chválili protože on jim asi něco pověděl, ale on nebyl tak zlý. A tak jsem pravil, že jsem tam byl, ale z toho hloučku si nikoho nepamatuju, že jsem přímo u toho nebyl. ‚Ale byls tam!‘ On na mě přímo před nimi. A oni: ‚Vidíš, to je čestný člověk, to je čestný chlapec.‘ No ale on měl v sobě takový strach, to on jinak nechtěl. Nakonec potom, když ten (Zimek) řekl, že jsem tam byl a že jsem to všechno viděl, tak oni do mě začali žduchat, ale ne že by něco krvavého, to vůbec ne. Ale teď, k čemu to došlo. Oni měli, ti dva chlapi, takové provazy, se kterýma mlátili ty lidi, a oni ty provazy svázali dohromady, udělali na tom oko a teď mně to navlékli na hlavu a že když nebudu mluvit pravdu, tak že mě oběsí. Tak že mám mluvit a já jsem pořád opakoval to samé. (...) Když jsem to opakoval a to už poněkoli káté, tak oni mi navlékli ten provaz, to oko na hlavu a teď ten chlap, takoví vysocí chlapi to byli proti mně, chytili každý ten jeden konec a už tahali nahoru a to se ta smyčka toto (...) a teďka mě to začalo dusit, tak já jsem to těma rukama, to je jasné, no. A tak mě dali dolů a zase ať mluvím, a já jsem mluvil zase to samé, tak oni mě pak dali přes lavici a dali mě po zadku těmi provazy. Já jsem měl, tehdy se spodky nenasily, to bylo v lednu, tak já jsem měl dvoje kalhoty, tak mě to ani tolik nebolelo, no a tak to končilo.“¹⁶³

¹⁶⁰ Muži, kteří byli mezi jednotlivými výslechy drženi ve třídě, tak buď seděli v lavicích, nebo stáli otočení čelem ke zdi.

¹⁶¹ Osobní svědectví, rozhovor s panem Karlem Kolínkem, provedený malřem, restaurátorem Petrem Káňou, 1. března 2009. Plné znění v příloze na CD.

¹⁶² *Ibid.*

¹⁶³ *Ibid.*

Po tomto výsledku končila první fáze vyšetřování, na základě které bylo zatčeno následujících 20 mužů:¹⁶⁴ František Švach, Martin Fojtík, Josef Holba st., Jarolím Kolínek, Josef Holba ml., Josef Novák (1900), Josef Macháč, František Fojtík (1884), František Vaculík, Josef Sáblík, Jan Pacík, Josef Šenkyřík, Karel Macháč, Vincenc Slaběňák, Vincenc Surý, František Fojtík (1911), Josef Novák (1930), Josef Kolínek, František Fojtík (1921) a P. František Půček.¹⁶⁵ Kromě těchto, byli ve skutkové podstatě zprávy o zatčení jmenováni mezi aktivními účastníky sročení také Josef Fojtík (1928) z Nedašova a Josef Fojtík (1908) z Nedašovy Lhoty, kteří ale před zatčením uprchli.¹⁶⁶

Všichni zatčení ke své omluvě také udávali, „že chtěli bránit faráře proti případnému zatčení a své protizákonné jednání nemohou ničím omluviti.“¹⁶⁷

Podle skutkové podstaty zprávy o zatčení se dále píše, že se jmenovaní měli dopustit:

*„Shluknutí a veřejného násilí tím, že dne 21. ledna 1949 o 15 hod. pod společnou úmluvou překaziti veřejnému orgánu jeho výkon, shlukli se ještě s jinými dosud nezjištěnými pachateli v počtu asi 400 osob, násilím vtrhli do budovy farního úřadu v Nedašově a tam vykonali násilí na orgánu.“*¹⁶⁸

O důvodech zatčení uvedených mužů bylo tamtéž uváděno:

*„Jelikož zde bylo podezření z útěku, jak to již učinil Josef Fojtík z Ned. Lhoty čp. 45 a Josef Fojtík z Nedašova čp. 93 a pak proto, že všichni hlavní viníci nebyli dosud zjištěni a bylo nebezpečí vzájemné domluvy, res. působení na svědky, byli dne 22. ledna 1949 o 12 hod. v Nedašově por. Františkem Růžičkou zatčeni a téhož dne o 13 hod. odevzdáni do vazby okr. soudu ve Val. Kloboukách proti potvrzení i s doličnými věcmi podle seznamu.“*¹⁶⁹

Dále zde bylo uvedeno, že na Františka Fojtíka (1921) bude učiněno trestní oznámení pro nedovolené ozbrojování, podle zákona na ochranu lidově-demokratického zřízení,¹⁷⁰ protože při domovní prohlídce byly u něj nalezeny zbraně.¹⁷¹

¹⁶⁴ Seznam mužů viz tabulka v příloze č. 1. V textu budu u osob shodného jména uvádět rok narození, z důvodu rozlišení o kterého muže se jedná.

¹⁶⁵ ABS Praha, Fond: V/Brno, sign. V-3208, Vyšetřovací svazek „Půček František a spol.“, f. 3-4, 35.

¹⁶⁶ Srov. *Ibid.*, f. 7-8.

¹⁶⁷ *Ibid.*, f. 11.

¹⁶⁸ *Ibid.*, f. 4.

¹⁶⁹ *Ibid.*, f. 11.

¹⁷⁰ Vojenská puška, výbušniny, pistole a náboje. Srov. *Ibid.*, f. 11.

¹⁷¹ Srov. *Ibid.*, f. 20. Sám František Fojtík k tomuto uváděl v protokolu, sepsaném s ním při výsledku ve Val. Kloboukách (28. ledna 1949), že zbraně s náboji, nalezené při domovní prohlídce, dostal asi v roce 1944 od neznámých mužů, které v tom roce převáděl přes hranice na Slovensko. Výbušniny si opatřil v roce 1945, když našel jednu nevybuchlou nálož pod mostem v Nedašově, kterou tam nechali utíkájící

Takový průběh končícího nedašovského vyšetřování popisoval i pan Kolínek:

„To bylo asi o půl jedné, možná jedna hodina, a už to tam končilo v té škole a už vojáci vedli lidi z těch tříd do autobusu. A v té chodbě, jak jsme vyšli z té třídy, tak do mně ten voják drcl a ,ty, maž dom!‘. Já jsem měl tehdy 15 roků. Potom ti lidé, i ten kostelník, samozřejmě už byl převlečený, tak je všechny sebrali a do autobusů, jako že jich brali pryč a to byli všichni z té třídy, co sem byl já. Tam byli asi ti nejžhavější v tom smyslu, že odtamtud je brali většinou na dva až tři ty výsledky, tam co i mě.“¹⁷²

Po ukončeném vyšetřování zůstaly ve třídách zdi od krve.¹⁷³ Stav v jakém škola zůstala, měl dokonce vliv na průběh výuky.

„Čtrnáct dní se ve škole neučilo. To museli nejdřív od krve všechno umýt. A bylo zastaveno i vyučování.“¹⁷⁴

Při tomto prvním vyšetřování v Nedašově šlo tedy o to, doslova „vymlátit“ z lidí jména konkrétních osob, které vyhnáním vyšetřovatelů ukončily výslech kněze a případně se dopustili násilí na vyšetřovateli Gotzmannovi:

„To vás mlátili pořád a musel jste povědět alespoň pět, šest lidí, kdo tam byl, co dělal a na základě toho vás pak sebrali.“¹⁷⁵

Když vyšetřovatelé se zadrženými odjeli do Valašských Klobouk, mezi lidmi v Nedašově zavládl smutek a strach. Pamětníci také uváděli některé důsledky, které tato událost měla na pozdější život v obci:

„Obec pak byla ještě několik dní hlídaná. Bylo zakázáno shromažďování a proto se asi čtrnáct dní nemohlo chodit ani do hospody. Jednu neděli byl zavřený i kostel, protože neměl kdo sloužit mši. Vesnice prý byla hlídána po nocích a také od té doby zde byla při každé větší události, volbách, prvním máji, větší hlídka než všude jinde.“¹⁷⁶

3.3.2 Vyšetřovací vazba ve Valašských Kloboukách

V sobotu v poledne byli tedy zatčení občané odvezeni z Nedašova do vyšetřovací vazby ve Valašských Kloboukách. Zde byli podrobeni dalším výslechům,

němečtí vojáci. Uváděl také, že pistoli si nechal na památku a ostatní zbraně si ponechal také, i přes vědomí toho, že zbraně přechovává neoprávněně, neboť ve vyhlášce ONV se v té době vyzývalo aby byly veškeré takové věci odevzdány. Srov. *Ibid.*, f. 35.

¹⁷² Osobní svědectví, rozhovor s panem Karlem Kolínkem, provedený malířem, restaurátorem Petrem Káňou, 1. března 2009. Plné znění v příloze na CD.

¹⁷³ Srov. *Ibid.*

¹⁷⁴ Osobní svědectví, vzpomínky lidí na případ „Půček a spol.“ Rozhovory s občany, provedené zlínským redaktorem Vojtěchem Čekotou, 1993. Plné znění v příloze na CD.

¹⁷⁵ *Ibid.*

¹⁷⁶ *Ibid.*

přičemž vyšetřovací metody se příliš nelišily od těch, které byly používány v nedašovské škole. Na to také reagovali místní obyvatelé:

„Kloboučtí občané, když slyšeli ten řev a to mlácení, tak asi zavolali poslance za Lidovou stranu (Pechance). Přišel tam, ten co dělal toho bachaře, tak ho tam pustil ale s dozorem, doprovodem tajných, a ten poslanec okamžitě nařídil všechny do nemocnice.“¹⁷⁷

K Pechancově reakci na to, s čím se ve vazbě setkal, dodával další z pamětníků:

„Vletěly mu do očí slzy a nařídil okamžitě odvézt všechny na prohlídku a ošetření do nemocnice.“¹⁷⁸

Vyšetřovatelé na to však reagovali svým způsobem a pamětníci následně uváděli i to, jak bylo nakládáno s prvními informacemi o těchto událostech:

„Samozřejmě řekli: ‚Žádné takové.‘ (...) A potom, už v base, jsme dostali na cimru přepašované Rudé právo a oni o nás napsali, že jsme se potloukli mezi sebou a ne že oni nás potloukli.“¹⁷⁹

Na vlastní průběh zdejších výsledků vzpomínal jeden z vyšetřovaných:

„Byli tam tři. Jeden stál s pistolí vzadu u dveří, spolu s bachařem, aby žádný z nás nezdrhl ven. Po jednom si nás tahali do druhé kobky, kterou tam opravovali a podle lístku si vybírali. Tam nás také kopali. Třeba kostelník dostal kopanec do přirození až zůstal sesunutý na zemi. On (vyšetřovatel) na mě: ‚Tak ty tam také nebyl?‘ A chtěl mně dát pěstí po hubě. Já jsem ale zdvihl ruku a on se udeřil do lokte. Ten druhý hned přiskočil a šlehl mě pendrekem po hubě, tady levé oko mám poznačené. Když uviděli, že jsem zařval ‚moje oko‘, tak už se na mě vykašlali a dostal ten lhotský, Macháč ze Lhoty. Ten byl větší hrdina než já. Když na jejich stejnou otázku ‚tys tam taky nebyl, že?‘ odpověděl ‚byl‘, tak mu potom dali tím pendrekem, až zůstal ležet na zemi. Pak ti chlapi, ani jeden, nemohli ležet na zádech, protože měli ta rozmlácené zadky.“¹⁸⁰

O zmíněném panu Macháčovi pamětníci ještě dodávali:

„On tam byl i se synem a toho syna tak nemilosrdně bili. Jak ho šlehl tím pendrekem v těch Kloboukách, tak ho nakopli až narazil hlavou do zdi a skácel se.“¹⁸¹

Podobné násilné metody popisoval i další z vyšetřovaných mužů:

¹⁷⁷ *Ibid.*

¹⁷⁸ *Ibid.*

¹⁷⁹ *Ibid.*

¹⁸⁰ *Ibid.*

¹⁸¹ *Ibid.*

„Když mě třískali ti dva, tak jsem měl už jedno oko tady, ze školy a druhé mně udělali tam. Krve ze mě teklo, ale zase jsem nespádl, jenom jsem pořád létal jak špinavé prádlo. A oni, když to viděli, tak je to naštvalo a: ‚Lehněte si!‘ Klekli si ke mně a těmi pendreky přes zadek. To jsem byl ale cosi oblečený a tak si pravím: ‚To si dejte, blbci.‘ Ale co. Když viděli, že jsem se ani neozval, tak ten jeden, co měl ty komišnáky, tak mi celou vahou skočil na záda. Já jsem se měsíc nemohl sám obléct. To mi vždycky museli chlapi pomáhat s oblékáním, já jsem měl asi rozštíplou lopatku. A ten, co mezi námi chodil, tak ten říkal: ‚To kdybyste udělali Němcům, tak vás každého druhého odstřelí.‘“¹⁸²

Na zvukovém záznamu, z něhož je uvedeno toto svědectví, jsou během následujícího popisu průběhu výslechu patrné i po více než 40-ti letech silné emoce a rozrušení, které tyto „zážitky“ u pamětníka vyvolávaly.

„Za týden jsem šel na výslech, ještě znovu k tomu samému, co mě ve škole třískal. Měl tam stoleček a na něm kvér postavený. A on: ‚Tak co, pane Holba? Dneska už mi to řeknete všechno? Když jste tam byl, tak jste musel někoho vidět.‘ A já říkám: ‚Dnes vám nepovím nic, protože už jste mě tak dorychtovali. My jsme tu byli s Němci a my jsme od Němců nedostali ani po hubě, ani nic podobného se v Nedašově nestalo a to chodilo sedmdesát Němců po hranici.‘ A pravím: ‚Já mám doma ženu, půlroční dcerku a Mařenka (manželka) bude za měsíc ležet. Tady máš flintu,‘ tak jsem mu ji podal a pravím: ‚Zastřel mě, ale postarej se o moji ženu a děti,‘ a to jsem křičel. A už mě šupovali pryč.“¹⁸³

Týden vyšetřování ve Valašských Kloboukách jeden z pamětníků po letech zhodnotil slovy „a v těch Kloboukách, co jsme dostali, to v životě nikdo neviděl.“¹⁸⁴

Po skončení této vyšetřovací vazby bylo všech 20 mužů, zatčených v Nedašově, důvodně podezřelých a to: František Půček, „ze zneužití úřadu duchovního, organizování srocení a násilí na veřejných sborech,“ ostatní výše jmenovaní muži „z účasti a organizování srocení jakož i tělesného ztýrání orgána Stb Josefa Gotmanna“ a z těchto byl ještě „František Fojtík důvodně podezřelý z nedovoleného ozbrojování.“

Jako iniciátor a původce srocení byl označen P. František Půček, „který svými štvavými kázáními, zneklidnil tak obyvatelstvo a vybičoval u nich obavu o jeho osobu do

¹⁸² *Ibid.*

¹⁸³ *Ibid.*

¹⁸⁴ *Ibid.*

té míry, že toto dne 21. 1. 1949 se srotilo a tělesně ztýralo orgána Stb Josefa Gotzmana. ¹⁸⁵

S ohledem na násilné vyšetřovací metody, kterým byli dotyční podrobeni během týdne, bylo po skončení vazby v jejich ospravedlnění uvedeno, „že jednak se přenáhli (v útoku na Gotzmana) aniž si uvědomili jaké zlo tím napáchají a dále pak dávají vinu kaplanu Frant. Půčkovi, který svým kázáním přiměl je k tomu, že došlo ku srocení, jakož i násilí na bezpečnost. orgánu. ¹⁸⁶

Podezřelí a zatčení muži byli 28. ledna 1949 eskortováni z Valašských Klobouk do věznice krajského soudu v Uherském Hradišti. ¹⁸⁷

Co se týkalo uprchlých Josefa Fojtíka z Nedašova a Josefa Fojtíka z Nedašovy Lhoty tak ti „nemohli býti ve věci vyslechnuti, poněvadž tito před svým zatčením uprchli a sdržují se neznámo kde. Dle svědeckých výpovědí byli tito hlavními iniciátory srocení a sami nejvíce tloukli bezpečn. orgána. ¹⁸⁸

3.3.3 Vězení Krajského soudu v Uherském Hradišti

Převoz do Hradiště se uskutečnil v noci, ale neprobíhal bez problémů. Týden brutálního vyšetřování zanechal na některých zatčených následky a právě kvůli špatnému zdravotnímu stavu jednoho z mužů musela eskorta během převozu udělat přestávku v Uherském Brodě kolem třetí hodiny ráno. Dotyčný na tuto událost vzpomínal:

„V Brodě, jak nás převáželi, tak tam jsem jim zemdlel. Museli tam zastavit u strýce, protože otec prosil aby mně zastavili, aby mně dali štamprli nebo alpu, nebo něco a já jsem vysel a zvracel. V Hradišti mě pak dva nesli pod paží. ¹⁸⁹

Přesto, že zatčení nedašovjané zde už nebyli vystaveni krutým výslechům, tak byli nuceni čelit jiným těžkostem. Museli se totiž vyrovnávat s vědomím, že zanechali doma svoje rodiny, hospodářství a pak také s pocitem nespravedlnosti či křivdy, když možná dobře nerozuměli tomu, čeho že se vlastně dopustili a proč za to musí tak trpět.

¹⁸⁵ Skutková podstata zprávy o zatčení. Srov. ABS Praha, Fond: V/Brno, sign. V-3208, Vyšetřovací svazek „Půček František a spol.“, f. 16-17.

¹⁸⁶ *Ibid.*, f. 30.

¹⁸⁷ Srov. *Ibid.*

¹⁸⁸ *Ibid.*

¹⁸⁹ Osobní svědectví, vzpomínky lidí na případ „Půček a spol.“ Rozhovory s občany, provedené zlínským redaktorem Vojtěchem Cekotou, 1993. Plné znění v příloze na CD.

K tomu se přidaly také posměchy, mimo jiné i na jejich kněze P. Půčka, jak uváděl jeden z pamětníků:

„A v Hradišti, když jsme dojeli, tak zase takový šupák že: ‚Ukažte ruce, ukažte! Vidíte, jaké máte mozoly a farářek, ten si chodí jen tak.‘ Tak pomlouvali.“¹⁹⁰

V neposlední řadě pak byli konfrontováni s některými dalšími událostmi, které znovu ukazovaly na metody tehdejší „spravedlnosti“:

„V té věznici jsem pak loupal brambory a jak jsme to přenášeli, tak jsem viděl, jak tam jeden drhnul podlahu a tak byl ve tváři zbitý (...) dostal asi u toho výslechu. Jak jsme šli podruhé tak tam byl oběšený na okně. To byl té Světlany¹⁹¹ nějaký pohůnek. A my jsme ho vzali, dali na podlahu a dávali mu umělé dýchání, ale on už byl na té kličce déle oběšený. Šli jsme hned také pro velitele a ten, když tam přišel tak: ‚A vy jste to udělali?‘ A vzal provaz a říkal: ‚Uvidíte co bude. Běda, jak budete mluvit.‘ Že, budeme ještě zavření.“¹⁹²

Ve vězení se také potkali s některými politickými vězni. Pamětníci vzpomínali například na Jakuba Drkala¹⁹³ nebo Jana Haluzu.¹⁹⁴

Když byli někteří ze zatčených později propuštěni, tak ještě předtím museli podepsat prohlášení, „že na nich nebylo uplatňováno násilí.“ V případě že to někdo odmítal, tak byl zastrašován: *„Nepodepisuj, ale nepůjdeš domů a jdi zpátky na kobku.“¹⁹⁵*

Při pozdějším soudu k takovému doznání nabádali i někteří z dozorců:

„Poslouchejte mládenci, tím si nepolepšíte. Oni se vás budou ptát, jestli vás bili. Řekněte, že ne.“¹⁹⁶

¹⁹⁰ *Ibid.*

¹⁹¹ Případ „Půček a spol.“ byl v některých případech nesprávně dáván do souvislosti právě s akcí Světlana. Srov. POSPÍŠIL, J., *Hyeny v akci*, Lípa, Vizovice 2003, s. 421.

Světlana byla ilegální organizace, která vznikla jako reakce na únor 1948 a jako vyjádření nesouhlasu s režimem. Na to reagovala státní moc a proto zorganizovala tzv. „akci Světlana“, jejímž prostřednictvím do této ilegální skupiny pronikla a zlikvidovala ji. O „akci Světlana“ více v dokumentu České televize: Tajné akce StB: Akce Světlana, <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10209991308-tajne-akce-stb/409235100221014/>.

¹⁹² Osobní svědectví, vzpomínky lidí na případ „Půček a spol.“ Rozhovory s občany, provedené zlínským redaktorem Vojtěchem Cekotou, 1993. Plné znění v příloze na CD.

¹⁹³ Jakub Drkal, pocházel z Boskovic, středoškolský profesor a člen náčelnické rady křesťanské sportovní organizace Orel. Byl odsouzen v červnu 1949 na 3 roky, v rámci procesů s orelskými náčelníky. Srov. VAŠKO, V., *Dům na skále 1.*, s. 206-207.

¹⁹⁴ JUDr. Jan Haluza, odsouzen v listopadu 1948 v rámci procesu „Huvar a spol.“ k trestu odnětí svobody na 6 let. Srov. *Ibid.*, s. 198-199.

¹⁹⁵ Osobní svědectví, vzpomínky lidí na případ „Půček a spol.“ Rozhovory s občany, provedené zlínským redaktorem Vojtěchem Cekotou, 1993. Plné znění v příloze na CD.

¹⁹⁶ *Ibid.*

Tyto výpovědi ukazují, že vyšetřovací metody byly skutečně mnohdy brutální a nezákonné a že odsouzení neměli možnost nejen se proti nim bránit, ale ani o nich mluvit.

3.4 Soudní řízení

Někteří ze zadržených mužů byli později obžalováni (9. dubna 1949) a podstoupili soudní řízení (25. až 27. května 1949), na jehož základě byl vynesena rozsudek (27. května 1949).

3.4.1 Obžaloba

V důsledku dalšího vyšetřování, během něhož byli zatčení drženi ve věznicí krajského soudu v Uherském Hradišti, byla 9. dubna 1949 vznesena státní prokuraturou obžaloba na následujících 15 zadržených účastníků incidentu v Nedašově: Františka Půčka, Františka Švacha, Martina Fojtíka, Josefa Holbu st., Jarolíma Kolínka, Josefa Holbu ml., Josefa Nováka (1900), Františka Fojtíka (1911), Františka Vaculíka, Josefa Sáblíka, Jana Pacíka, Vincence Slaběňáka, Vincence Surého, Františka Fojtíka (1884) a Josefa Fojtíka (1908).¹⁹⁷

Vzhledem k tomu, že nemáme k dispozici žádné další materiály, tak se dá podle této obžaloby usoudit, že jednak byl dopaden Josef Fojtík, jenž byl jedním ze dvou podezřelých, kteří před zatčením uprchli,¹⁹⁸ a že ostatních 6 mužů, zatčených v Nedašově, bylo propuštěno.

Výše jmenovaní byli tedy obžalováni z toho, že:

„I/Dne 21. ledna 1949 všichni kromě Františka Půčka zúčastnili se srocení před farskou budovou v úmyslu společně násilím působiti na výkon pravomoci veřejného funkcionáře, totiž orgána státní bezpečnosti strážmistra Josefa Gotzmana, vyšetřujícího Františka Půčka pro pobuřování proti lidově demokratickému zřízení.“

Z nich pak:

„II/ František Švach, Martin Fojtík, Jarolím Kolínek, Josef Novák (1900), František Fojtík (1911), František Vaculík, Josef Sáblík, Jan Pacík, Vincenc Surý,

¹⁹⁷ Srov. MZA Brno, Fond C 145 Státní soud Brno, sign. OR IIa 113/49, Spisy trestní věci „Půček a spol.“, f. 273r.

¹⁹⁸ Srov. ABS Praha, Fond: V/Brno, sign. V-3208, Vyšetřovací svazek „Půček František a spol.“, f. 7-8.

František Fojtík (1884), Vincenc Slaběňák dne 21. ledna 1949 úmyslně ublížili na těle veřejnému úředníku a to orgánu StB Josefu Gotzmanovi, když vykonával své povolání a pro toto vykonávání svého povolání.“

„III/ František Půček.

1/ dne 1. a 9. ledna 1949 při kázání v kostele zneužil výkonu svého úřadu duchovního k vykonávání vlivu na věci politického života ve směru nepříznivém lidově demokratickému řádu republiky,

2/ dne 1. ledna 1949 veřejně pobuřoval proti republice a proti jejímu lidově demokratickému zřízení, zaručenému ústavou,

3/ radou, poučením a pochvalou nastrojil zločin pod I/ a II/ uvedený, úmyslně k němu dal podnět a k jeho vykonávání nadržoval, pomáhal a k jeho bezpečnému vykonání přispěl,

IV/ Josef Fojtík (1908) mimo to od roku 1945 až do svého zatčení měl bez povolení zakázanou zbraň, totiž vojenskou pušku.“

Tímto měli spáchat:

„Všichni kromě Františka Půčka ad I/ zločin vzbouření podle § 20, odst. 1, zák. č. 231/40 Sb.,

František Švach, Martin Fojtík, Jarolím Kolínek, Josef Novák (1900), František Fojtík (1911), František Vaculík, Josef Sáblík, Jan Pacík, Vincenc Slaběňák, Vincenc Surý, František Fojtík (1884), mimo to pod II/ též zločin těžkého ublížení na těle podle § 153 tr. z.,

Josef Fojtík (1903) mimo to pod IV/ přestupek podle § 32 zbroj. pat. č. 223/1852 ř. z.,

František Půček pod III/ 1/ přečin zneužití úřadu duchovního podle § 28 zák. č. 231/43 Sb., pod III/ 2/ přečin pobuřování proti republice podle § 3 odst. 1, zák. č. 231/48 Sb., / pod III/ 3/ zločin spoluviny na vzbouření podle § 5 tr. z. a § 20 zák. č. 231/48 Sb.“

Tedy trestné činy „u všech obviněných podle § 20 odst. 1. zák. č. 231/40 Sb., u Františka Švacha, Martina Fojtíka, Jarolíma Kolínka, Josefa Nováka, Františka Fojtíka, Františka Vaculíka, Josefa Sáblíka, Jana Pacíka, Vincence Slaběňáka, Vincence Surého, Františka Fojtíka (1884) a Josefa Fojtíka se zřetelem na § 34 tr. z. u Františka Půčka se zřetelem na §§ 34, 35 tr. z.. a u Františka Fojtíka se zřetelem též na § 35 tr. z.“

Státní prokurátor také navrhl, „aby u všech obviněných byla vyslovena ztráta čestných práv občanských podle § 52 odst. 1, zák. č. 231/48 Sb.

Dále pak „obvinění František Půček, Martin Fojtík, Josef Novák, František Fojtík (1911), František Fojtík (1884) a Josef Fojtík buďtež ponecháni v řádné vazbě vyšetřovací podle §§ 175 č. 2-4, 180 tr. ř.“¹⁹⁹

V důvodech obžaloby byly výše podrobně popsane události v Nedašově shrnuty následovně. P. Půček měl zneužívat úřadu duchovního, a to tak, že na základě jeho kázání, zvláště v poslední době, měly být v Nedašově protistátní nálady, které se měly projevovat zejména v postojích místních obyvatel k avizovaným hospodářským kontrolám, jež zde měly být prováděny. Tato činnost měla vyvrcholit kázáními 1. a 9. ledna 1949, na základě nichž se lidé začali obávat zatčení svého kněze, a proto se měli domluvit na hlídání farního úřadu. Když pak 21. ledna 1949 přijeli členové StB vyšetřovat Půčkova údajná protistátní kázání, hlídka měla upozornit ostatní obyvatele, kteří se v počtu asi 400 osob shlukli kolem fary. Půček si toho měl všimnout, ale orgána StB na toto už neupozornit. Shromáždění lidé ještě před ukončením šetření měli vniknout do fary, vrhnout se na vyšetřovatele Gotzmana a za použití násilí jej vyhnat z fary. Tento sročený dav tak měl násilím znemožnit výkon pravomoci veřejného funkcionáře, jenž musel být v důsledku ztýrání převezzen do nemocnice a byl neschopen k povolání do 20. února 1949. Dalším šetřením pak mělo být zjištěno, že se tohoto srocení lidí, za účelem znemožnění výkonu pravomoci orgánu StB, zúčastnili všichni obvinění. P. Půček měl doznat, že si v kostele počínal tak, jak bylo uvedeno, a dále mělo být zjištěno, že násilí na vyšetřovateli Gotzmannovi se měli dopustit obvinění František Švach, Martin Fojtík, Jarolím Kolínek, Josef Novák (1900), František Fojtík (1911), František Vaculík, Josef Sáblik, Jan Pacík, Vincenc Slaběňák, Vincenc Surý, František Fojtík (1884). Z těchto uvedených důvodů mělo být také zřejmé, že Půček svým jednáním a pobuřováním proti státnímu zřízení měl občany zfanatizovat natolik, že ti byli odhodláni postavit se na odpor i státním orgánům, přestože věděli o Půčkově protistátní činnosti. Půček pak neměl učinit nic, aby tomuto zabránil a navíc svým jednáním měl vyjádřit souhlas se srocením a násilím proti Gotzmannovi. Bylo mu také dáváno za vinu, že i když měl mít velký vliv ve farnosti, tak neučinil nic, aby srocení zabránil, a naopak mu mělo být milé, že se občané dopustili násilí na Gotzmannovi. Tím měl dát nejen souhlas k násilnému jednání, ale také k němu svým předchozím jednáním

¹⁹⁹ MZA Brno, Fond C 145 Státní soud Brno, sign. OR IIa 113/49, Spisy trestní věci „Půček a spol.“, f. 273v-274r.

měl dát podnět a k takovému dokončení přispět. Kromě tohoto měla být u obviněného Josefa Fojtíka (1908) nalezena vojenská puška, kterou měl mít bez povolení.²⁰⁰

3.4.2 Hlavní přelíčení

Na základě vznesené obžaloby probíhalo s obviněnými ve dnech 25. až 27. května 1949 v Uherském Hradišti hlavní přelíčení.²⁰¹ Při něm všichni obžalovaní prohlásili, že se necítí vinni, což rozváděli při svých následných výpovědích proti této obžalobě. Za všechny uvedu alespoň některé z reakcí P. Františka Půčka na údaje obsažené v důvodech obžaloby.

P. Půček o svém postoji ke státnímu zřízení:

„Protože lid za kapitalismu trpěl, pomáhal jsem, kde jsem mohl. V r. 1948 jsem říkal lidem, že jsem rád, že se zbavují dluhů a že lidé i jejich děti chodí lépe oblékáni. Velebil jsem za to režim. Dělníkům, k jejich dotazům jak mají pohlížet na vládu, jsem říkal, že se mají lépe a ať jsou jí proto vděční.“

O svých kázáních:

„Pokud jde o Jiráskovy knihy, to jsem řekl, že jsou krásné, ale že ty partie o jesuitech neodpovídají pravdě a to, že katolíky bolí. Mluvil jsem o Jiráskovi v souvislosti s pastýřským listem. Protože jsem se domníval, že ty Jiráskovy knihy budou nyní lidé houfně čísti, tak jsem věřící chtěl pouze upozornit, aby nalézali ve všem pravdu.“

O napětí mezi sedláky z hospodářských kontrol:

„Já jsem tehdy lidi soukromě, ne z kazatelny uklidňoval, aby se nebáli, že když odevzdali to, co měli, že se nemusí ničeho bát.“

O svém kázání z 9. ledna, kterým měl, na výzvu tehdejších činitelů, lidi uklidnit:

„Po kázání 9. 1. 1949 jsem v ohlašování pravil: „Mezi vámi se šíří různé pověsti, lidé se o mne bojí. Je to zbytečné. Co jsem z kazatelny mluvil, to si také sám zodpovím. Já se nebojím, i když si někdo má slova snad křivě vyložil a mne proto křivě obvinil. Já se obhájím, jsem strážcem Mariánské svatyně a Panna Maria mne neopustí.“

O tom, proč o něj měli lidé strach:

„Psychologicky je naprosto jasné, proč kvůli mé osobě vzniklo ve vesnici pobouření. Já jsem otec, farníci jsou mé děti, my se navzájem milujeme, my k sobě lneme, jak není snad příkladu na jiné farnosti. Oni se o mne prostě báli. Byli mezi nimi

²⁰⁰ Důvody obžaloby. Srov. *Ibid.*, f. 274r-275v.

²⁰¹ Srov. *Ibid.*, f. 334r.

různé živly, které je štvaly. Já za to nemohu, když někdo někoho poštvává, já jsem je uklidňoval.“

O své reakci na zpozorované sročení lidí kolem fary:

„Náhodou jsem před koncem protokolu letmo pohlédl směrem, kde jest okno a zahlédl jsem ke svému překvapení, že je před oknem několik lidí, že jim planou oči a že prudce gestikulují. Žádal jsem toho orgána, aby mne pustil ven, že lidem řeknu, že mne nezatkne. Otevřel jsem proto dveře od předsíně a tam již byla plná síň lidí.“

Další obvinění při svých výpovědích uváděli zejména to, že důvodem jejich účasti na sročení bylo především přesvědčení, že si pro kněze přijeli dělníci z Brumova, kteří tímto měli údajně vyhrožovat, pak také to, že se s ním chtěli alespoň rozloučit v případě, že by byl zatčen, a také to, že se chtěli u dotyčných za kněze přimluvit. Situaci na faře pak shodně popisovali jako nepřehlednou a odmítali to, že by se na Gotzmannovi dopustili násilí.²⁰²

Při hlavním přelíčení vypovídali také někteří další svědci událostí, včetně samotného vyšetřovatele Gotzmana. Ti všichni popisovali průběh událostí bez závažných rozdlů, tak jak to již bylo uvedeno.²⁰³

3.4.3 Rozsudek

Po ukončení hlavního přelíčení byl 27. května 1949 na jeho základě vynesena rozsudek nad 10 obžalovanými. František Půček, Martin Fojtík, Josef Holba ml., Jarolím Kolínek, Josef Novák (1900), František Vaculík, Josef Sáblik, Jan Pacík, Vincenc Slaběňák a Josef Fojtík (1908) byli uznáni vinnými:

„I. Martin Fojtík, Josef Holba ml., Jarolím Kolínek, Josef Novák, František Vaculík, Josef Sáblik, Jan Pacík, Vincenc Slaběňák a Josef Fojtík dne 21. ledna 1949 zúčastnili se sročení před farskou budovou v úmyslu společně násilím působiti na výkon pravomoci veřejného funkcionáře, totiž, orgánu státní bezpečnosti štábního strážmistra Josefa Gotsmanna, vyšetřujícího Františka Půčka proti pobuřování proti lidově demokratickému zřízení,

II. Martin Fojtík, Josef Novák, Josef Sáblik, dne 21. ledna 1949 úmyslně ublížili na těle veřejnému úředníku a to orgánu Stb Josefu Gotzmannovi, když vykonával své povolání a pro toto vykonávání svého povolání.

²⁰² Výpovědi obžalovaných při hlavním přelíčení. Srov. *Ibid.*, f. 339r-344v.

²⁰³ Srov. *Ibid.*, f. 345r-349v.

III. František Půček:

1/ dne 1. a 9. ledna 1949 při kázání v kostele zneužil výkonu svého úřadu duchovního k vykonávání vlivu na věci politického života ve směru nepříznivém lidově demokratickému řádu republiky.

2/ dne 1. ledna 1949 veřejně pobuřoval proti republice a proti jejímu lidově demokratickému zřízení zaručenému ústavou,

IV. Josef Fojtík od roku 1945 do února 1949 měl bez povolení zakázanou zbraň, totiž vojenskou pušku“.

Tímto spáchali:

„Obžalovaní ad I. zločin vzbouření podle §u 20. odst. 1. zákona čís. 231/48 Sb., obžalovaní Martin Fojtík, Josef Novák a Josef Sáblík ad II. zločin těžkého ublížení na těle podle §u 153 tr. z.,

obžalovaný František Půček ad III. 1/ přečin zneužití úřadu duchovního podle §u 28. zákona čís. 231/48 Sb., ad 2/ přečin pobuřování proti republice podle § 3. odst. 1. zákona čís. 231/48 Sb.,

obžalovaný Josef Fojtík ad IV. přestupek podle §u 32. zbroj. patentu čís. 223/1852 ř. z.“

A byli za to odsouzeni:

„Martin Fojtík, Josef Holba ml., Jarolím Kolínek, Josef Novák, František Vaculík, Josef Sáblík, Jan Pacík, Vincenc Slaběňák a Josef Fojtík podle §u 20. odst. 1. zákona č. 231/48 Sb.

František Půček podle §u 3. odst. 1. zákona č. 231/48 Sb.“

K trestu:

„František Půček se zřetelem na ustanovení §u 35 tr. z. 2 (dvou) roků tuhého vězení, Josef Sáblík se zřetelem na § 34 tr. z. za použití §u 54 tr. z. těžkého žaláře v trvání 1 (jednoho) roku, zostř. 1 tvrdým ložem ¼ letně,

Martin Fojtík se zřetelem na ustanovení § 34 tr. z. za použití §u 55 tr. z. těžkého žaláře v trvání 8mi měsíci, zostř. a dopl. 1 tvrdým ložem měsíčně,

Josef Novák se zřetelem na § 34 tr. z. za použití § 55 tr. z. těžkého žaláře v trvání 8mi měsíci, zostř. a dopl. 1 tvrdým ložem měsíčně,

Josef Fojtík, se zřetelem na § 35 tr. z. za použití §u 54 a 55 tr. z. těžkého žaláře v trvání 4 měsíci, zostř. a dopl. 1 tvrdým ložem měsíčně,

Josef Holba za použití §u 54 a 55 tr. z. do těžkého žaláře v trvání 3 měsíci, zostř. a dpolněného 1 tvrdým ložem měsíčně,

Jarolím Kolínek za použití §u 54, 55 tr. z. těžkého žaláře v trvání tří měsíců, zostř. a dopl. I tvrdým ložem měsíčně,

František Vaculík za použití §u 54, 55 tr. z. těžkého žaláře v trvání tří měsíců, zostř. a dopl. I tvrdým ložem měsíčně,

Jan Pacík, za použití §u 54, 55 tr. z. těžkého žaláře v trvání tří měsíců, zostř. I tvrdým ložem měsíčně,

Vincenc Slaběňák za použití §u 55 tr. z. těžkého žaláře v trvání tří měsíců, zostř. a dopl. I tvrdým ložem měsíčně,

všichni obžalovaní odsuzují se podle §u 389 tr. ř. k náhradě nákladů trestního řízení.

Podle §u 55 a/, 266 a/ tr. z. započítává se obžalovaným do trestu zajišťovací a vyšetřovací vazba:

Františku Půčkovi od 21. ledna 1949 20 hodin,

Martinu Fojtíkovi od 21. ledna 1949 20 hodin,

Josefu Holbovi od 21. ledna 1949 20 hodin,

Jarolímu Kolínkovi od 21. ledna 1949 20 hodin do 2. dubna 1949 18 hodin,

Josefu Sáblíkovi od 21. ledna 1949 20 hodin do 2. dubna 1949 18 hodin,

Janu Pacíkovi od 21. ledna 1949 20 hodin do 2. dubna 1949 18 hodin,

Vincenci Slaběňákovi od 21. ledna 1949 20 hodin do 2. dubna 1949 18 hodin,

Josefu Fojtíkovi od 2. února 1949 4 hodiny, u všech do 27. května 1949 11 hodin.²⁰⁴

Na základě soudního řízení tak byli obžalovaní: František Švach, Josef Holba st., František Fojtík (1911), Vincenc Surý, František Fojtík (1884), František Půček, osvobozeni od původní obžaloby, že v Nedašově:

„I. František Švach, Josef Holba, František Fojtík, Vincenc Surý a František Fojtík st., zúčastnili se dne 21. ledna 1949 sročení před farskou budovou v úmyslu společně násilím s jinými spolupachateli působiti na výkon pravomoci veřejného funkcionáře, totiž orgánu státní bezpečnosti št. strážmistra Josefa Gotzmannna, vyšetřujícího Františka Půčka pro pobuřování proti lidově demokratickému zřízení,

II. František Švach, Jarolím Kolínek, František Fojtík, František Vaculík, Jan Pacík, Vincenc Surý, František Fojtík, Vincenc Slaběňák dne 21. ledna 1949 úmyslně ublížili na těle veřejnému úředníku a to orgánu Stb Josefu Gotzmannovi, když vykonával své povolání a pro toto vykonávání svého povolání.

²⁰⁴ Rozsudek. MZA Brno, Fond C 145 Státní soud Brno, sign. OR IIa 113/49, Spisy trestní věci „Půček a spol.“, f. 374r-376r.

III. František Půček radou poučením a pochvalou nastrojil zločin pod I. a II. uvedený, úmyslně k němu podnět dal a k jeho vykonání nadržoval, pomáhal a k jeho bezpečnému vykonání přispěl,“

čímž měli spáchat:

„Obžalovaní ad I. zločin vzbouření podle §u 20. odst. 1. zákona čís. 231/48 Sb.

Obžalovaní ad II. zločin těžkého ublížení na těle podle §u 153 tr. z.

Obžalovaný ad III. zločin spoluviny na vzbouření podle §u 5 tr. z. a §u 20. zákona čís. 231/48 Sb. “²⁰⁵

S vyneseným rozsudkem však nebyla spokojena prokuratura. Nesouhlasila se zproštěním od 3. bodu obžaloby u P. Půčka a uložené tresty u ostatních obžalovaných se jí zdály nepřiměřeně nízké.²⁰⁶ Proto se 31. července 1950 odvolala k Nejvyššímu soudu v Praze s návrhem, „*aby nejvyšší soud odvolání vyhověl, rozsudek v napadených částech zrušil, obžalovaného Půčka uznal vinným podle obžaloby a tresty všem obžalovaným přiměřeně zvýšil.*“²⁰⁷

Na toto odvolání reagovali také odsouzení. P. František Půček a František Vaculík podali prostřednictvím svého obhájce odpovědi proti tomuto odvolání, kde uvádí důvody pro to, aby odvolání vyhověno nebylo.²⁰⁸ Odůvodněné žádosti o potvrzení původního rozsudku podali také předsedové MAV-NF, MNV a KSČ v Nedašově Lhotě, MNV v Nedašově, někteří z ostatních odsouzených, včetně jejich příbuzných, s kladným doporučením předsedů organizací MAV-NF, MNV a KSČ v Nedašově.²⁰⁹

Při odvolacím řízení 19. prosince 1950, pak Nejvyšší soud v Praze odvolání prokuratury zamítl a potvrdil původní rozsudek.²¹⁰

3.4.4 Výše konečného trestu

Následkem událostí z ledna 1949 bylo zatčeno, uvězněno a nakonec odsouzeno, včetně kněze Půčka, 15 mužů z Nedašova a Nedašovy Lhoty souhrnně na 5 let a 11 měsíců. Protože se ale trest započítával už od 21. ledna 1949, 20 hodin (od zatčení v Nedašově), tak po vynesení rozsudku (27. května 1949) bylo 6 odsouzených propuštěno hned, další 3 muži za 3 měsíce, jeden za 7 měsíců a P. Půček za rok a 7

²⁰⁵ *Ibid.*, f. 376r-377r. Odůvodnění tohoto rozhodnutí soudu je uvedeno: *Ibid.*, f. 378r-383r.

²⁰⁶ Srov. *Ibid.*, f. 393r-394r.

²⁰⁷ *Ibid.*, f. 394r.

²⁰⁸ *Ibid.*, f. 411r-412v.

²⁰⁹ *Ibid.*, f. 415r-424r.

²¹⁰ Srov. *Ibid.*, f. 429r-431v.

měsíců, což na tehdejší poměry, zvláště v případě P. Půčka, byly tresty poměrně nízké.²¹¹

Proč byly uděleny tak mírné tresty nevíme. Jedno z možných vysvětlení podává svědectví dcery, tehdejšího člena KSČ v Nedašově Josefa Fojtíka:²¹²

„Ve 49. roku se stalo s Půčkem toto. (...) Tatínek mezitím byli zvolení za poslance do klobuckého okresu (...) a na základě toho potom, oni měli jakousi váhu. (...) A když byl ten soud v květnu 49. roku, tak tatínek, my jsme měli salaš, donesl takový veliký kufř, (...) a plný: sýr ovčí, másla stloukaného, slanin, masa uzeného, to se naložil plný ten kufř. A tašku velikou, do té se vlezlo nejméně 6 flašek dobré slivovice. A Beňuj strýc ten si šel na přítěž.²¹³ A jeli ráno o 5 hodinách do Hradiště na ten soud. Tam byli celý den a večer přiběhl někdo od Beňů, že ještě to samé abych nabalila, co bylo, do toho velikého kufra. Tak zase slivovice natočila, z hůry sýr donesla, to byl květen, toho bylo dost tehdy, máslo bylo natloukané a zas se to neslo ráno. (...) A na ten druhý den večer tatínek přijeli z toho Hradiště od soudu a pravím:

„Tatínku, kolik dostal velebný pán?“

„Dva roky.“

„Dva roky a za nic?“ Já pravím: „Ale tatínku, za nic bude dva roky náš velebníček sedět?“

A tatínek pravil: „Děti, ticho buďte. Jemu hrozilo od patnácti navrch.“

Já jsem si pro sebe myslela, že když se jim tam toho tolik dovleklo, jídla, kořalky, všeho, že to jim jenom tak řekli, že měl dostat 15 roků, aby jim zalepili hubu. Ale až teď vidím, že všichni ti kněží 10, 20 roků to bylo málo a na doživotí a ubití a utlučení byli, tak to pravím, ti naši tatínek tam museli být, aby ho dostali na ty dva roky.“

Samozřejmě toto svědectví není možné ověřit žádným písemným záznamem. Ačkoliv se pamětnice zpočátku těžce vyrovnávala s negativním faktem, že její tatínek

²¹¹ Pro srovnání uvádím případ ze září roku 1949 v Poličce, kde došlo k obdobnému případu. Když po zatčení tehdejšího místního děkana P. Jaroslava Daňka byla prováděna domovní prohlídka, tak se kolem fary a auta shlukli místní farníci, aby znemožnili děkanovo odvezení. Za tento čin bylo později několik občanů, podílejících se na tomto srovnání, odsouzeno k trestu odnětí svobody v trvání dvou až tří let. Srov. VAŠKO, V., *Dům na skále I.*, s. 190; O dalších trestech kněží např.: Srov. *Ibid.*, s. 191-192; Výši trestu P. Půčka je možné srovnat s výši trestů odsouzených kněží olomoucké arcidiecéze v politických procesech, viz. tabulka v: KOLEKTIV AUTORŮ, *Církevní procesy padesátých let*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2002, s. 217-242. Z tohoto srovnání jasně vyplývá, že trest P. Půčka byl mírný ve srovnání s tehdy běžně udělovanými tresty.

²¹² Výpověď svědka Josefa Fojtíka. Srov. MZA Brno, Fond C 145 Státní soud Brno, sign. OR IIa 113/49, Spisy trestní věci „Půček a spol.“, f. 349r., Také srov. Osobní svědectví, rozhovor s paní Novákovou a Kozubíkovou, provedený studentem Univerzity Slezské – Institutu filologie Slovanské Krysztofem Bystrzyckim, Sosnowiec, Polská republika, 1998. Plné znění v příloze na CD.

²¹³ Toto pojmenování označuje hospodářství, které leželo na místě zvaném „Přítěže“. Dotyčný strýc tam šel proto, aby udělal to samé, co pan Fojtík.

byl vlivným funkcionářem KSČ v Nedašově,²¹⁴ pozitivně vnímá, že dokázal své postavení využít ve prospěch P. Půčka. „*V tom vidím to Boží řízení. Oni (tatínek) měli vliv a měli ho (P. Půčka) strašně rádi.*“²¹⁵

Zda a nakolik toto sehrálo roli v konečné výši trestu dnes už přesně nezjistíme. Jisté však je, že trest na tehdejší dobu nebyl skutečně nijak vysoký. Navíc v 50. letech (konečný rozsudek v případě Půček a spol. byl vynesena 19. 12. 1950) se stupňovala proticírkevní politika v Československu.²¹⁶ Můžeme zde připomenout např. tzv. „čichošťský zázrak“ (přelom let 1949-1950), Akci „K“ (první polovina roku 1950), procesy s biskupy (přelom let 1950-1950) a mnoho dalších.²¹⁷

²¹⁴ Srov. Osobní svědectví, rozhovor s paní Novákovou a Kozubíkovou, provedený studentem Univerzity Slezské – Institutu filologie Slovanské Krysztofem Bystrzyckim, Sosnowiec, Polská republika, 1998. Plné znění v příloze na CD.

²¹⁵ Srov. *Ibid.*

²¹⁶ Srov. KAPLAN, K. – PALEČEK, P., *Komunistický režim a politické procesy v Československu*, s. 73-81.

²¹⁷ Více, nejenom o těchto procesech, např. VAŠKO, V., *Dům na skále 2.*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2007.

4. Důsledky případu „Půček a spol.“

Bez ohledu na konečnou výši trestu a jeho zdánlivou „mírnost“, měly popisované události vážné důsledky jak pro samotné účastníky, tak i pro jejich rodiny.

4.1 Zatčení účastníci a jejich rodiny

Doba, kterou zatčení muži strávili ve vazbě nebo později ve vězení, a vyšetřovací metody, které museli podstoupit, se na nich podepsaly. Když na události po víc jak čtyřiceti letech vzpomínali, tak se jim při vyprávění chvěly ruce. Jeden z pamětníků, Josef Novák (1930), který se šel pouze podívat ven, když přijela kolona aut s milicionáři, vzpomínal:

*„Moje zvědavost mě pak stála dva a půl měsíce vyšetřovací vazby a do smrti zničené nervy.“*²¹⁸

Kromě jizev, ukazoval jeden z mužů na velkou vybouleninu v dolní části hrudníku, další ukazoval vyražené zuby²¹⁹ a přitom vzpomínal:

*„Já mám horní a dolní protézy. A když jsem pak dělal v Meziříčí, tak mi doktor říkal: ‚Vy jste měl asi veliký úraz, že?‘ Po jednom mi vytahoval zuby a říkal: ‚Máte paradentózu dásní, to máte od úrazu.‘“*²²⁰

Kromě fyzických a psychických následků pro samotné zatčené, měly tyto události dopad také na jejich rodiny. Ty se musely bezprostředně vyrovnávat nejenom se strachem o své blízké,²²¹ ale také se situací, že se ocitly ze dne na den bez svých živitelů.²²² Později měly vliv i na životy některých jejich dětí, když jim například nebylo umožněno studovat nebo během povinného vojenského výcviku zastávali podřadné služby a nesměli nosit zbraň (byli považováni za politicky nespolehlivé).²²³

²¹⁸ CEKOTA, V., Komunistům-to je bití lidí, Nedašovští farníci smutně vzpomínají na rok 1949, *Na sobotu, Zlínské noviny*, 28. května 1993.

²¹⁹ Srov. *Ibid.*

²²⁰ Osobní svědectví, vzpomínky lidí na případ „Půček a spol.“ Rozhovory s občany, provedené zlínským redaktorem Vojtěchem Cekotou, 1993. Plné znění v příloze na CD.

²²¹ *Ibid.*

²²² Srov. MZA Brno, Fond C 145 Státní soud Brno, sign. OR IIa 113/49, Spisy trestní věci „Půček a spol.“, f. 335r-335v.

²²³ Osobní svědectví, rozhovory s potomky účastníků incidentu v Nedašově. Pořízeny pro účely této práce v březnu 2011. Plné znění v příloze na CD.

Takovou zkušenost popisuje Karel Fojtík, jeden ze synů zatčeného Františka Fojtíka (1911), který byl na vojně zařazen „k horším“ a například nedostal propustku, když chtěl přijmout svátost biřmování. Tehdejší dobu pak hodnotil slovy: „*Radši nevědět a zapomenout.*“²²⁴

Podobnou zkušenost uváděl i pan Fojtík, syn odsouzeného Martina Fojtíka: „*Žádné studium, nic. Jedině na zedníka, nebo do dolů. Na vojně do žádné služby, jenom po stavbách jsme chodili. Nikde jsi na nic neměl nárok.*“²²⁵

Jeho otec o tom, co prožil, nikdy moc mluvit nechtěl a pan Fojtík sám ke své situaci a tehdejší době, uváděl:

„*Já jsem to neřešil nikdy nijak. Prostě to tak bylo, doba byla taková, tak jsem to bral. To by bylo jak jít hlavou proti zdi.*“²²⁶

Dcera odsouzeného Vincence Slaběňáka mimo jiné vzpomínala také na to, jak po zatčení otce probíhala domovní prohlídka. Během ní prý vyšetřující estébáci všechno rozházeli a neváhali vzít jednoho ze synů, i přes jeho nemoc, aby jim ukázal, kde má otec pálenici nebo případné zbraně. Tuto událost, o níž by se dalo říci, že nebyla až tak hrozná, dotyčná popisovala s chvějícím se hlasem a dodávala, „*nezapomenu na to i kdybych sto roků žila.*“ A také ona uváděla o svém otci: „*Nechtěl se k tom vracet, to vůbec neexistovalo. Možná i ze strachu o tom nechtěl mluvit, připomínat si to.*“²²⁷

Z těchto několika svědectví je patrné zejména to, že někteří z mužů, kteří byli zatčeni a podstoupili vyšetřování, se k tomu, co prožili nechtěli vracet nebo o tom jen velmi neradi mluvili, a to zvláště před svými nejbližšími.

Uvedená svědectví potomků jsem mohl vyslechnout osobně. Při rozhovorech bylo patrné, že také oni i po letech, přestože ty události znali buď z vyprávění, nebo je zažili v raném věku, o nich neradi o mluvili, jakoby byli zvyklí z domu, že se o tom nemluví. Z jejich hlasů bylo patrné, že tyto události i u nich stále ještě vyvolávají emoce.

²²⁴ *Ibid.*

²²⁵ *Ibid.*

²²⁶ *Ibid.*

²²⁷ *Ibid.*

4.2 Následná reflexe případu

První informace o lednových událostech v Nedašově z roku 1949 nacházíme v soudobém tisku. Ten o událostech informoval v duchu tehdejších nálad a postojů státu vůči církvi. Proto se psalo o „štvaní z kazatelny“²²⁸ či „katolických duchovních ve službách reakce“²²⁹, kdy incident v Nedašově měl ukázat na to, že církev, včetně jejích představitelů, je reakční silou. Takovým reakcionistou měl být i Půček, který měl svými kázáními proti Jiráskovým spisům²³⁰ a rozhlasu pobuřovat lid, proti tehdejšímu státnímu zřízení a měl se tak dopustit porušení zákona.²³¹ Jím poštvaní lidé pak měli hlídat faru a nakonec také zakročili proti vyšetřovatelům. V souvislosti s tehdejšími povinnými dodávkami jídla bylo například uváděno, že fara byla skladištěm potravin, když zde byly při domovní prohlídce objeveny velké zásoby, které prý „kněz se svojí hospodyní nemohli spotřebovat ani za několik let.“ Zprávy končily prohlášením, že v žádném případě nejde ze strany státu o boj proti církvi. Byl zdůrazňován údajný nepopiratelný fakt, že občanům je umožněno svobodně projevat svoji víru, ale ti si mají zároveň uvědomit, že zákon je platný pro všechny a tedy i pro kněze, kteří jej ovšem často měli zneužívat k reakčním cílům,²³² jak měl dosvědčit i uvedený případ kněze Půčka.

O případu byly zmínky i v některých dalších dobových článcích. Tak například při příležitosti návštěvy předsedy KNV J. Kočiše na prvním zasedání nového ONV ve Valašských Kloboukách, bylo zmíněno, že Kočiš navštívil také obec Nedašov, jež se měla v posledních dnech proslavit organizovaným odporem na popud kněze Půčka. Zde se měl setkat s místními funkcionáři a ověřit si názor občanů k této události. Ti ji měli odsoudit a zároveň vyjádřit svůj pozitivní postoj ke státnímu zřízení, který chtěli projevit vzorným plněním dodávkových povinností.²³³

²²⁸ Srov. *Štvaní s kazatelen na Valašskokloboucku*, Nová svoboda, 28. ledna 1949, s. 3. Článek v příloze č. 3.

²²⁹ Srov. *Katoličtí duchovní ve službách reakce*. Článek v příloze č. 4.

²³⁰ Odpovědí na Půčkovo štvaní z kazatelny proti spisům A. Jiráska měla být i aktivita svářečů ve vsetínské Zbrojovce, kteří se rozhodli odpracovat několik hodin navíc ve prospěch akce Jiráskova fondu. Srov. *Taková je odpověď dělníků farářům Půčkovi a Balcárkovi*. Článek v příloze č. 7.

²³¹ Zpráva v tisku se odvolávala na zmíněný kazatelnicový zákon. Srov. *Pracující lid nestrpí štvaní s kazatelen*. Článek v příloze č. 5.

²³² Srov. *Ibid.*

²³³ Srov. *Předseda KNV v Nedašově*. Článek v příloze č. 6. V souvislosti s povinnými dodávkami mléka byla v jiném článku vyjádřena naděje, že po zatčení Půčka se tyto dodávky v Nedašově a Nedašově Lhotě zvýší. Zmíněné obce totiž měly patřit mezi nejhorší v plnění dodávkové povinnosti a to také z důvodu, že pravděpodobně odváděly mléko kaplanu Půčkovi. Srov. *Vzestup dodávky mléka na Valašskokloboucku*. Článek v příloze č. 8.

Také mezi lidmi se o události mluvilo a to nejenom na Závřší, jak dokazuje dopis Martina Vaculíka, který napsal svému synu, spisovateli a rodáku z Brumova, Ludvíku Vaculíkovi.²³⁴

Události se své další reflexe dočkaly až po listopadu 1989. V souvislosti se zveřejňováním křivd, kterých se komunistický režim dopustil, se začaly připomínat i události z roku 1949 v Nedašově. Vyšlo několik článků²³⁵ v různých médiích²³⁶ a jak již bylo uvedeno, tak se o případu zmínil ve své knize „Hyeny v akci“ i Jaroslav Pospíšil.²³⁷

Posledními významnými připomínkami pak byla výstava, uspořádána v srpnu roku 2009 v Městském muzeu ve Valašských Kloboukách²³⁸ a především svěcení kříže, stojícího nad Nedašovem,²³⁹ jako trvalé připomínky popisovaných událostí a také jako poděkování „všem, kteří si v těžké době uchovali svobodu srdce a zůstali věrni své víře.“²⁴⁰

Tyto připomínky nejsou bez odezvy. V rámci zpracovávání této práce byla v zimě 2011 uspořádána formou dotazníku²⁴¹ menší anketa mezi školní mládeží (16-20 let) na Závřší, jejímž cílem bylo zjistit, jak je případ „Půček a spol.“ mezi nimi vnímán.²⁴²

²³⁴ Martin Vaculík byl vysokým funkcionářem Okresního výboru KSČ ve Valašském Meziříčí. Ve zmíněném dopise z 9. února 1949, uvedeném v knize Ludvíka Vaculíka „Milí spolužáci“, po soudružsky referoval: „V naší domovině se seběhlo mnoho věcí ohledně kapitalistického kléru a jest několik lidí z Nedašova uzamčeno včetně pana Polácha z Brumova. Páter Půček v Nedašově kázal pálit Jiráskovy spisy a nějaké kázání, přišla to pátračka vyšetřit, aniž by snad chtěli jej vzít. Došlo k rušení úředního výkonu a k násilí s následky v nemocnici. Ze tří okresů SNB udělalo pořádek tím, že přijelo v noci občany od domu k domu vyšetřit, bylo nalezeno dosti zbraní, na faře spousta obilí a různé věci“. Srov. POSPÍŠIL, J., *Hyeny v akci*, s. 424.

²³⁵ Zvláště z pera zlínského redaktora pana Vojtěcha Cekoty. Srov. CEKOTA, V., *Komunismus-to je bití lidí*, Nedašovští farníci smutně vzpomínají na rok 1949, *Na sobotu, Zlínské noviny*, 28. května 1993; *Němci byli proti českým estébákům slušní, říká muž, kterého mučili*. Článek v příloze č. 9; CEKOTA, V., *U Návojně byl posvěcen kříž na památku statečných lidí z doby totality, Olomoucký arcidiecézní informátor, Oldin*, 10/2010, s. 6.

²³⁶ Srov. VLČEK, V., *Obětmi komunismu byli také věřící laici, Perspektivy, Katolický týdeník*, 35/2004.

²³⁷ Srov. POSPÍŠIL, J., *Hyeny v akci*.

²³⁸ Výstava s názvem „Případ faráře Půčka: Nedašov 1949“, byla zrealizována Petrem Káňou a Alešem Naňákem a zahájena v městském muzeu ve Valašských Kloboukách 14. srpna 2009. Srov.

http://www.nasevalassko.info/aktualne/clanky/1711_Pripad-farare-Pucka-Nedasov-1949.html/

²³⁹ Tři metry vysoký dřevěný kříž s věžeňskou mříží a puklým kamenným srdcem vytvořil malíř a restaurátor Petr Káňa. Kříž požehnal 8. září 2010 současný nedašovský duchovní správce P. Jerzy Czzymanowski. Srov. http://brumov-bylnice.info/aktualne/clanky/4472_Navojna-Kanuv-kriz-nasel-sve-misto-v-horach-nad-Navojnou.html/

²⁴⁰ Autor kříže, v článku: KUČERA, Z., *Třímetrový kříž stojí v rodné obci autora, Moje Zlínsko, Zlínský deník*, 7. září 2010.

²⁴¹ Srov. Dotazník. Příloha č. 2.

²⁴² Získáno 28 vyplněných dotazníků.

Na dotaz, jak by se dala charakterizovat situace v Československu 1948-1989 (období komunistické totality) převážná většina respondentů vybrala variantu „špatná“ (25), zbylí 3 variantu „ne až tak špatná“. Svoji odpověď odůvodňují panující nesvobodou, absencí demokracie, nedodržováním základních lidských práv, nemožností vyjádřit svobodně svůj názor a omezováním náboženské svobody v uvedeném období.

Hlavní část dotazníku zjišťovala reflexi událostí v Nedašově v roce 1949. Pouze 4 respondenti případ „Půček a spol.“ neznají a ani o něm neslyšeli. 24 respondentů potvrdilo, že o případu slyšelo a zpravidla jej znají z vyprávění rodičů, prarodičů (jiných příbuzných), nebo právě z jejího připomenutí v rámci výstavy (2009), z novinových článků, z publikace o farnosti (2009), svěcení kříže připomínající tuto událost (2010), ale i z hodin občanské výchovy ve škole.

Jak je patrné z odpovědí respondentů, událost jim byla předkládána jako pozitivní čin odporu proti komunistické totalitě, kdy se farníci zastali svého kněze proti státní moci.

Na poslední dotaz, zda má smysl takové události připomínat, se respondenti se vyslovili rozhodně ano, aby se tato a jí podobné připomínaly.

Závěr

Ve své práci jsem se pokusil popsat jak události související s případem „Půček a spol.“, tak jejich následky. Pro rekonstrukci událostí jsem využil dochované archivní materiály (vyšetřovací a soudní spisy), které jsem doplnil o informace ze zaznamenaných osobních svědectví účastníků a jejich potomků.

Ze vzniklé rekonstrukce vyplývá, že případ „Půček a spol.“ je příkladem zásahu komunistického režimu proti katolické církvi, v období po únoru 1948, ale byl také ovlivněn místními spory v hospodářské oblasti.

V důsledku pronesených kázání měl být nedašovský duchovní správce P. František Půček vyšetřován. Současně došlo k vyhrocení vztahu mezi rolníky a brumovskými dělníky, kteří vyhrožovali nejenom hospodářskými kontrolami, ale také tím, že zatknou kněze Půčka o němž si mysleli že stojí za rolníky. Když pak přijeli příslušníci StB vyšetřovat ona kázání, tak se mezi lidmi rozšířila zpráva, že si „přijeli pro faráře.“ P. Půček, představoval osobnost, kterou uznávali nejenom jeho farníci, ale všichni obyvatelé (jak dosvědčovalo i pozdější pozitivní svědectví ze strany tehdejších místních funkcionářů). Lidé se proto okamžitě seběhli k faře v domnění, že jde o dělníky z Brumova. Srotil se dav a někteří následně vtrhli na faru. Když spatřili mladého vyšetřovatele, který byl navíc v civilu, tak to jejich přesvědčení zřejmě ještě utvrdilo. Násilně ho vyhnali ven a při útěku na něm dav učinil další fyzické násilí, přičemž nešlo o ztýrání, jak to bylo soudobým tiskem prezentováno. Následná odezva ze strany státní moci přišla vzápětí. Za použití brutálních metod byl incident vyšetřován jako vzbouření proti tehdejšímu státnímu zřízení. Několik mužů, včetně kněze Půčka, bylo zatčeno, obviněno a nakonec odsouzeno. Je zajímavé, že konečné tresty však byly v mírnější výši, než bylo v té době obvyklé.

Případ však tímto neskončil. Nebyli potrestáni jen účastníci, kteří si nesli následky (a to jak fyzické tak psychické) po celý život, ale také jejich rodiny.

Soudobý tisk reflektoval událost samozřejmě tendenčně a k jejímu kritickému zhodnocení tak mohlo dojít až po listopadu 1989, k čemuž by chtěla přispět i tato práce.

Neusiluji v ní jen o popis událostí, ale jde mi také o to, aby se na tyto události nezapomnělo a to zvláště v dnešní době, kdy svoji historickou paměť mnohdy zanedbáváme.

V rámci zpracovávání tohoto tématu se mi podařilo najít nemalé množství dokumentů, některé však až v poslední době, které se mohou stát podkladem pro další

bádání v tomto tématu. Svoji práci proto nepovažuji za vyčerpávající zpracování případu „Půček a spol.“

Anotace

Příjmení a jméno autora: KÁŇA Petr

Název práce: Události 50. let ve farnosti Nedašov, případ „Půček a spol.“

Vedoucí práce: PhDr. Jitka Jonová, Th.D.

Počet stran: 73

Počet příloh: 21

Klíčová slova: Československo

20. století

František Půček

náboženská perzekuce

Diplomová práce představuje události 50. let ve farnosti Nedašov, týkajících se případu „Půček a spol.“ a jejich následnou reflexi. Rekonstrukce událostí vychází z dostupných pramenů, především archivních materiálů, zpráv v tisku, příslušné literatury a osobních svědectví. Následná reflexe se zaměřuje na to, jak byly události prezentovány, jaké byly jejich důsledky a jestli mají svůj význam i dnes.

Annotation

Name: KÁŇA Petr

Title of work: Events of the 50th years in the parish Nedašov, case „Půček et al.“

Thesis leader: PhDr. Jitka Jonová, Th.D.

Number of pages: 73

Number of attachments: 21

Keywords: Czechoslovakia
20th century
František Půček
religious persecution

Thesis represents the events of the 50th years in the parish Nedašov, on the case „Půček et al.“ and subsequent reflection. Reconstruction of events based on available sources, especially archival material, press reports, the literature and personal testimony. Subsequent reflection focuses on how events were presented, as were their consequences, and if they have their meaning today.

Seznam zkratek

ABS	Archiv bezpečnostních složek
FÚ	Farní úřad
JZD	Jednotné zemědělské družstvo
KNV	Krajský národní výbor
KSČ	Komunistická strana Československa
MAV NF	Místní akční výbor národní fronty
MNV	Místní národní výbor
MZA	Moravský zemský archiv
ONV	Okresní národní výbor
SOkA	Státní okresní archiv
SNB	Sbor národní bezpečnosti
StB	Státní bezpečnost
ZA	Zemský archiv

Seznam pramenů a literatury

Seznam pramenů

Archiv bezpečnostních složek Praha

Fond: V/Brno, sign. V-3208, Vyšetřovací svazek „Půček František a spol.“

Moravský zemský archiv Brno

Fond C 145 Státní soud Brno, sign. OR IIa 113/49, Spisy trestní věci „Půček a spol.“

Státní okresní archiv Zlín-Klečůvka

Inventář Jednoty sv. Cyrila a Metoděje v Nedašově a Kostelní konkurenční výbor Nedašov, Okresní archiv Gottwaldov pobočka Bojkovice, duben 1965.

Inventář Farního úřadu římskokatolického Nedašov, Okresní archiv Gottwaldov, pobočka Bojkovice, Březen-Duben 1965.

Inventář Místního národního výboru Návojná , Okresní archiv v Gottwaldově, 1989.

Inventář Místního národního výboru Nedašov , Okresní archiv v Gottwaldově, 1989.

Fond obce Návojná:

Kronika obce Návojná.

Fond obce Nedašov:

Kronika obce Nedašov, inv. Č. 37.

Pamětní kniha obce Nedašová Lhota.

Farní úřad Nedašov:

Farní kronika nedašovská II. kniha (17. 5. 1947 – 20. 4. 1954)

Farní kronika nedašovská, V. kniha (1. 3. 1959 – 30. 6. 1959)

Městské muzeum ve Valašských Kloboukách:

Návštěvní kniha.

Novinové články:²⁴³

CEKOTA, VOJTĚCH, Komunismus-to je bití lidí, Nedašovští farníci smutně vzpomínají na rok 1949, *Na sobotu, Zlínské noviny*, 28. května 1993.

CEKOTA VOJTĚCH, U Návojně byl posvěcen kříž na památku statečných lidí z doby totality, *Olomoucký arcidiecézní informátor, Oldin*, Arcibiskupství Olomoucké, Olomouc 10/2010.

KUČERA, ZDENĚK, Třímetrový kříž stojí v rodné obci autora, *Moje Zlínsko, Zlínský deník*, 7. září 2010.

VLČEK, VOJTĚCH, Oběťmi komunismu byli také věřící laici, *Perspektivy, Katolický týdeník*, 35/2004.

Osobní výkaz:

František Půček, Arcibiskupství Olomouc. Kopie osobního výkazu předána pro účel této práce J. Exc. Janem Graubnerem, arcibiskupem olomouckým.

Seznam literatury

BALÍK, STANISLAV – HANUŠ, JIŘÍ, *Katolická církev v Československu 1945 – 1989*, Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno 2007. ISBN: 978-80-7325-130-7.

BENEDIKT XVI., *Caritas in veritate*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2009. ISBN: 978-80-7195-414-9.

DLUGOŠ, FRANTIŠEK, *Prenasledovanie veriacych spišskej diecézy v rokoch 1948 - 1989*, Levoča 2003. ISBN: 80-968909-0-5.

HAL'KO, JOZEF, *Rozbit' Cirkev: Rozkolnícka Katolícka akcia*, LÚČ, Bratislava 2004. ISBN: 80-7114-493-2.

²⁴³ V práci jsou využity i některé články u kterých mi není známo periodikum a datace. Kopie těchto článků viz příloha.

KAPLAN, KAREL, *Stát a církev v Československu v letech 1948 – 1953*, Doplněk, Brno 1993. ISBN: 80-85765-27-6.

KAPLAN, KAREL – PALEČEK, PAVEL, *Komunistický režim a politické procesy v Československu*, Barrister a Principal, Brno 2008. ISBN: 978-80-7364-049-1.

KOLEKTIV AUTORŮ, *Církevní procesy padesátých let*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2002. ISBN: 80-7192-797-X.

KUČERA, JIŘÍ, *Vyznavač a mučedník Štěpán Trochta*, Portál, Praha 2006. ISBN: 80-7178-116-6.

NAŇÁK, ALEŠ, *Kostel Nanebevzetí Panny Marie a farnost Nedašov 1909–2009*, Římskokatolická farnost Nedašov, 2009.

Papež Benedikt XVI. v České republice, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2009. ISBN: 978-80-7195-426-2.

POJSL, MILOSLAV (ED.), *Cyrlometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci v letech 1990-2010*, Historická společnost Starý Velehrad se sídlem na Velehradě, 2010. ISBN: 978-80-86157-30-6.

Politický katolicismus v nástupnických státech Rakousko-Uherské monarchie v letech 1918 – 1938, Univerzita Palackého, Olomouc 2001. ISBN: 80-244-0372-2.

POSPÍŠIL, JAROSLAV, *Hyeny v akci*, Lípa, Vizovice 2003. ISBN: 80-86093-68-9.

VAŠEK, FRANTIŠEK – ŠTĚPÁNEK, ZDENĚK, *Trnitá cesta moravského duchovenstva (1939-1945)*, Šimon Ryšavý, Brno 2003. ISBN: 80-86137-76-7.

VAŠKO, VÁCLAV, *Dům na skále 1.*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2004. ISBN: 80-7192-891-7.

VAŠKO, VÁCLAV, *Dům na skále 2.*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2007.
ISBN: 978-80-7192-892-8.

Věřím, že můj krátký život nebyl nadarmo, Biskupství brněnské, Brno 2010.

VODIČKOVÁ, STANISLAVA, *Uzavírám vás do svého srdce, životopis kardinála Josefa Berana*, Centrum pro studium demokracie a kultury a Ústav pro studium totalitních režimů, Brno-Praha 2009. ISBN: 978-80-7325-189-5 (Centrum pro studium demokracie a kultury), ISBN: 978-80-87211-16-8 (Ústav pro studium totalitních režimů).

VLASTIVĚDA MORAVSKÁ, *Zlínsko*, Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1995.
ISBN: 80-85048-57-4.

Z časů nedlouho zašlých, MOŘIC HRUBAN, Křesťanská akademie, Řím 1967.

ZLÁMAL, BOHUMIL, *Antonín Cyril Stojan*, Křesťanská akademie, Řím 1973.

CENTRUM PUBLICISTIKY A DOKUMENTU TS OSTRAVA, *Tajné akce StB: Akce Světлана*; Česká televize (internet), <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10209991308-tajne-akce-stb/409235100221014/>

CEKOTA, VOJTĚCH, *Káňův kříž našel své místo v horách nad Návojnou*, Naše Valašsko (internet) 7. 9. 2009, http://brumov-bylnice.info/aktualne/clanky/4472_Navojna:-Kanuv-kriz-nasel-sve-misto-v-horach-nad-Navojnou.html/

ZVONKOVÁ, LENKA, *Případ faráře Půčka: Nedašov 1949*, Naše Valašsko (internet) 13. 8. 2009, http://www.nasevalassko.info/aktualne/clanky/1711_Pripad-farare-Pucka-Nedasov-1949.html/

Seznam příloh

1. Tabulka: Seznam zatčených mužů.
2. Dotazník.

Novinové články:²⁴⁴

3. *Štvaní s kazatelen na Valašskokloboucku*, Nová svoboda, 28. ledna 1949.²⁴⁵
4. *Katoličtí duchovní ve službách reakce.*²⁴⁶
5. *Pracující lid nestrpí štvaní s kazatelen.*
6. *Předseda KNV v Nedašově.*
7. *Taková je odpověď dělníků farářům Půčkovi a Balcárkovi.*
8. *Vzestup dodávky mléka na Valašskokloboucku.*
9. *Němci byli proti estébákům slušní, říká muž, kterého mučili.*²⁴⁷

Obrazová příloha:

10. Panorama Nedašova; Rozcestí pod kostelem.
 11. Kostel Nanebevzetí Panny Marie a část budovy farního úřadu; Ulice vedoucí k faře a ke kostelu (současný pohled).
 12. Budova bývalé školy v Nedašově; Budova bývalé vyšetřovací vazby ve Valašských Kloboukách (současný pohled).
 13. P. František Půček; P. Půček při slavení mše svaté v kostele v Nedašově.
 14. Pohled P. Půčkovi do vězení.
 15. Pohled P. Půčkovi do Jáchymova.
 16. Zatčení muži: František Fojtík (1884), František Fojtík (1911), Josef Fojtík (1908).
 17. Zatčení muži: Martin Fojtík, Josef Holba st., Josef Holba ml.
 18. Zatčení muži: Josef Novák (1930), Josef Sáblík, Vincenc Slaběňák.
 19. Zatčení muži: Vincenc Surý, Josef Šenkeřík, František Švach, František Vaculík.
 20. Kříž, postaven na památku událostí v Nedašově 1949 (požehnán roku 2010).
- V pozadí obec Nedašov a farní kostel.

²⁴⁴ Články mi byly většinou dodány jako výstřižky (bez přesnějšího určení periodika a data), z časových důvodů jsem jejich konkrétní určení nevyhledával.

²⁴⁵ Článek z osobního archivu Josefa Káni, kronikáře obce Návojná na přelomu 50. a 60. let.

²⁴⁶ Články v příloze č. 4. – 8. věnovala Ludmila Ďulíková z Nedašovy Lhoty. Tyto jí předal její otec Josef Fojtík (Nedašova Lhota 34), který je uschovával doma během celého období komunismu.

²⁴⁷ Článek Vojtěcha Cekoty.

Zvuková příloha na CD:

Osobní svědectví, vzpomínky lidí na případ „Půček a spol.“ Rozhovory s občany, provedené zlínským redaktorem Vojtěchem Cekotou, 1993.

Osobní svědectví, rozhovor s panem Karlem Kolínkem, provedený malířem, restaurátorem Petrem Káňou, 1. března 2009.

Osobní svědectví, rozhovor s paní Novákovou a Kozubíkovou, provedený studentem Univerzity Slezské – Institutu filologie Slovanské Krysztofem Bystrzyckim, Sosnowiec, Polská republika, 1998.

Osobní svědectví, rozhovory s potomky účastníků incidentu v Nedašově. Pořízeny pro účely této práce v březnu 2011.